

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' קרח • יז - כג סיון

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון לח (תתשל"ט)

יום חמישי פר' שלח י"ז סיון

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לעיר אלעד לניחום אבלים אצל האחים הרבנים: רבי שלמה זלמן דב שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק, רבי יעקב מאיר שליט"א מראשי ישיבת סקווירא בלונדון, רבי ישראל מנחם מנדל שליט"א מראשי כולל אדירי התורה בב"ב, רבי יהודה ליב אפרים שליט"א ר"מ בישיבת סאטמר במנורו, רבי אברהם מתתיהו שליט"א אב"ד מאקאווא אלעד ורא"כ מבצר התורה באלעד, רבי משה נתן נטע שליט"א מראשי כולל מבצר התורה ב-ם, רבי חיים מרדכי אריה שליט"א משגיח רוחני בישיבת חיי תורה, ורבי שמעון אהרן שליט"א ראש כולל ארי שבחבורה בבית שמש, בני גיסו הגה"צ רבי יוסף אשר אנשיל למברגר זצ"ל אב"ד מאקאווא אלעד, היושבים שבעה על פטירת אמם הרבנית ממאקאווא אלעד ע"ה בת רב האי גאון הבלתי נשכח, מעוז ומגדל, חותן המלך הגה"צ רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפער זצ"ל, וישב שם גם אחיה הרה"ג רבי שלמה זלמן אונסדורפר שליט"א רב בית מדרשנו דברי חיים בפתח תקוה.

מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים ונביא כאן מתוכן השיחה:

בני המשפחה: כי אבי ואמי עזבוני...

מרן שליט"א: והפסוק (תהלים כז, י) ממשיך, וה' יאספני... ואולי י"ל, שכעת הוא מאסף שוב את שניהם יחדיו... כאן נראה שהם עזבו לגמרי, ובאמת אינו כן, הם עדיין אב ואם שמשגיחים ודואגים על בניהם, ואף שבפועל אין רואים אותם ואי אפשר לכבדם במאכל ומשתה.

בני המשפחה: הרי הרבו כל כך בתפילות ותהלים לרפואתה...
מרן שליט"א: פשוט וברור ששום תפילה אינה הולכת לאיבוד, וזה בוודאי תועלת לנשמתה.

בני המשפחה: היום חל היא"צ של זקננו הגה"ק בעל אהל משה ממאקאווא זצ"ל. ולפני שכהן במאקאווא

כיהן ברבנות בנייטרא. ואז הגיע אליו ללמוד בחור מארץ ישראל, הרה"ח ר' שמואל בריכטא ז"ל, חתנו של הגה"צ הרב מבאכטא זצ"ל...

מרן שליט"א: הוא היה חסיד צאנז נלהב...

בני המשפחה: והוא סיפר, שפעם נכנס לביתו של האהל משה, והבחין שאירע שם משהו, וביור מה קרה, וסיפר לו האהל משה, שלפני תקופה הגיע אליו אדם לבקש שיתפלל לרפואת זוגתו שהיתה חולנית, והוא התפלל עבורה, ואחר כך גם שלח קוויטל להרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל להזכיר אותה לרפואה, אבל אדהכי והכי נפטרה אותה אשה. וכעת בא בעלה לספר, שאשתו באה אליו בחלום ואמרה לו שכל התפילות שהתפללו לרפואתה הועילו לה בעולם האמת, וגם הקוויטל ששלחו להרה"ק מבעלזא - שהגיע אליו לאחר הסתלקותה - גם הועיל לה...

מרן שליט"א: צדיקים אמרו על הנאמר אחר שאברהם אבינו התפלל על אנשי סדום, ותפילתו לא נתקבלה, ואברהם עודנו עומד (בראשית יח, כב), שתפילותיו עדיין מועילות ולא הלכו לאיבוד.

בני המשפחה: זקננו הגה"צ רבי שמואל זצ"ל היה אומר בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל על מה שאומרים בסליחות בערב ר"ה חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע, דלכאורה הרי תפילות אלו של אברהם אבינו לא נתקבלו. אלא בהכרח שיש להם תועלת וזכות עד היום ובוודאי לא הלך לריק.

מרן שליט"א: צדיקים אמרו, 'אלקים שהייתי מבינו לא הייתי עובדו'... אי אפשר להבין את דרכי ה', הנסתרות לה' אלקינו.

אחד מהטעמים של השבעה, הוא מחמת צער השכינה על אובדן נפש מישראל. ולכן נוהגים אבילות גם אצל מי שלא השאיר אחריו בנים. וביציאת נשמה כולם קורעים קריעה. וכשמת אדם גדול, בוודאי

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

רוחו המרובה. אחר שעה ארוכה חזר מרן שליט"א למעון הקודש.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אברהם יונה נ"י בן הרה"ח ר' ישראל צבי וינברגר מפעיה"ק (ח"ר יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' אשר לעמל וולנר מפעיה"ק (ב"ר חיים שלמה וולנר מאלעד, וח"ר יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק).

יום שישי פר' שלח ח"י סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה צבי נ"י בן הרה"ח ר' אברהם מרדכי שכטר מפעיה"ק (ב"ר מאיר דוד מפעיה"ק).

שב"ק פר' שלח י"ט סיון

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - איש החסד הרב חיים יצחק כהן מירושלים, מה ידידות - הרה"ח ר' חיים שלמה וולנר מאלעד.

בברכהמ"ז וש"ב (לחתן אברהם יונה נ"י ב"ר ישראל צבי וינברגר עם ב"ר אשר לעמל וולנר, לחתן אלימלך שבתי נ"י ב"ר שמואל שמעלקא מפעיה"ק עם ב"ר זלמן מאיר פרקש מפעיה"ק, לחתן אהרן דוד נ"י ב"ר יוסף מרדכי בלומנטל מפעיה"ק עם ב"ר שמואל איזק מפעיה"ק, ולחתן יהודה אהרן נ"י בן הנה"ח ר' מיכאל משה יוסף מירושלים, עם ב"ר בר יוחאי שמעון מנהל היכלי התורה והחסד) - בירך מרן שליט"א. ונערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר יקותיאל יהודה דיקשטיין מפעיה"ק (ב"ר אליעזר מפעיה"ק, וח"ר נפתלי בורד מפעיה"ק), ולהר"ר שמואל צבי בריקמן מב"ב. ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד הגמ' בשבת (דף צ"ו ע"ב) ת"ד מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי רבי עקיבא, א"ל רבי יהודה בן בתירא, עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק, כיוצא בדבר אתה אומר ויחר אף ה' במ וילך, מלמד שאף אהרן נצטרע דברי ר' עקיבא, אמר לו

הצער גדול מחמת מיעוט כבוד שמים בעולם. אבל לעתיד לבוא כשיקויים ונגלה כבוד ה', אז יבינו שהכל היה כבוד ה', אלא שבזמן הגלות עיינו סתומות מלהבין זאת.

יש לנו להתחזק רק בזאת שלהם טוב כעת בעולם העליון, והם אינם רוצים לחזור בשום אופן להאי עלמא. **בני המשפחה:** דודנו כ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א אמר שהכתוב אומר בסוף קהלת, סוף דבר הכל נשמע וגו', 'הכל' עולה על הקב"ה שהוא הכל יכול, וסוף דבר היינו ימי האבילות שהם סוף ימי האדם, והקב"ה כביכול בא לבית האבלים לשמוע מה אומרים על הנפטר, וכמה הקפיד על את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור וכו'.

מרן שליט"א: איתא במדרש (קה"ר יב, יב) "בשעה שאדם נפטר מן העולם הקב"ה אומר למלאכי השרת ראו מה הבריות אומרות עליו, כשר היה, ירא שמים היה פלוני זה, מיד מטתו פורחת באויר".

מרן שליט"א ישב עוד בבית האבלים משך כשעה, ובני המשפחה ספרו עובדות נפלאות ומפעימות על מעשי חסד כבירים שראו בבית הוריהם, שהכניסו לביתם עניים ונדכאים ששהו אצלם שעות ארוכות וקבלו שם כל צרכם, והיו שולחים בסתר סעודות שבת לנצרכים ולחולים וכו'.

וכן על זהירותה הגדולה במצות כיבוד אב ואם, ככשלה תמיד את בניה להיות בפתח תקוה אצל אביה הגה"צ רבי שמואל זצ"ל, בשבתות ומועדים ובכל עת מצוא. וכן על גודל יראתה וצדקותה במדות טובות והחדרת יראת שמים בצאצאיה, על אהבת התורה וכו'.

אחר כך קם מרן ואמר המקום ינחם וכו' ונכנס מרן שליט"א גם לבית הנשים וניחמם בדברי תנחומים.

אחר כך הגיע מרן שליט"א לביקור מיוחד בהיכל ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים באלעד, תחילה סקר מרן שליט"א את כל מבואות הישיבה, והתעניין אצל מנהלי המוסדות הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם הי"ו והרה"ח ר' פנחס גרוס יו"ר הנהלת המוסדות אודות הגידול המבורך בין תלמידי הישיבה, כשבשנה הבעל"ט עתידים לחבוש את ספסלי דבי מדרשא קרוב למאה בחורי חמד.

ונכנס מרן שליט"א להיכל הישיבה, וסקר ברוב חיבה את צעירי הצאן היושבים על התורה ועל העבודה, כשקול התורה מהדהד ברמה, מרן שליט"א סובב בני ספסלי דבי מדרשא יחד עם המנהל הרוחני הרה"ג ר' אברהם חיים פרנקל שליט"א, והביע קורות

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

שבעיקר קבלת התורה יש להם טענת אונס, ואי משום ירושת הארץ הרי הם לא יכנסו לאר"י, לכך עמד המקושש וחילל שבת כדי להוציא אותם מטעותם, עי"ש, (ועיין מ"ש כע"ז בכלי חמדה (בפרשתן אות ד') לפרש מ"ש ויהיו בנ"י במדבר וימצאו וגו', עי"ש ודפח"ח).

וי"ל דהמקושש רצה להוכיח להם דאע"פ דנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ, מ"מ הארץ ניתנה להם במתנה בעבור ישמרו חוקיו וגו' ומכוחם ירשו גם בניהם אחריהם את הארץ, לכן אע"פ שנגזר שהם עצמם לא יכנסו לארץ, מ"מ מתנת הארץ היתה להם כדי שיקיימו התורה לכן מחויבים בשמירת התורה והמצוות.

ועל דרך פלפול י"ל דדב"ז תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן בב"ב (דף קי"ז ע"א) בענין חלוקת הארץ, דר' יאשיה ס"ל דליוצאי מצרים נתחלקה, ור' יונתן ס"ל דלבאי הארץ נתחלקה שמתים יורשין את החיים, [ועי' ברשב"ם שביאר דלמ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה, היינו כפי מספר הנפשות של יוצאי מצרים נטלו חלק בארץ כאילו ירשוה הן עצמן, ומי שהיה לו עתה בביאת הארץ בן אחד נטל כל חלקו ומי שהיו לו עשרה בנים נתחלק חלקו לכולם. ולמ"ד לבאי הארץ נתחלקה היינו כגון ראובן ושמעון שיצאו ממצרים והולידו בנים במדבר, זה עשרה בנים וזה בן אחד העשרה נוטלין י' חלקים והאחד חלק א', ואמנם לאחר שנטלו בני ראובן ושמעון יחדיו י"א חלקים בארץ, חוזרים החלקים לאבות ומחלקים אותם ביניהם לפי חשבון אבותם כאילו ליוצ"מ, דהיינו ראובן ושמעון אבותם חולקין בהני י"א חלקים וחוזרין ראובן ושמעון ומורישין לבניהם, בניו של ראובן נטלו מחצה מי"א ובנו של שמעון נטל מחצה, עי"ש ובתוס' לענין הנפק"מ בין זל"ז].

והשתא י"ל דתינח לדעת ר' יונתן דלבאי הארץ נתחלקה אר"י, ולא ניתנה הארץ ליוצאי מצרים, לכך היה מקום לטעות כי הואיל ועדיין לא ניתנה להם הארץ בעבור ישמרו חוקיו וגו', א"כ כעת שאין עומדים ליכנס לארץ פטורים הם מקיום התורה, לפיכך הוצרך המקושש להודיעם במעשהו דמ"מ מחויבין במצוות.

ר' יהודה בן בתירה עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כסתו ואתה מגלה אותה, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק, ויל"ד הלשון שאמר ריב"ב 'עקיבא', דמשמע דווקא משום דר' עקיבא אמר הא מילתא קשה, אבל אילו תנא אחר הוי אמר האי מילתא לא הוי קשה כלל, וכבר צווחו בה קמאי, גם יל"ב המשך הגמ' כיוצא בדבר אתה אומר, דמשמע דההכרח לדרוש ולומר כיוצא בו, וצ"ב. במדרש (הובא בדמשק אליעזר ובזכרון מנחם) עה"פ ויניחו אותנו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, מכאן לבדיקת חמץ מה"ת, ופליאה.

ויתכן לומר בזה בדרך דרוש, דהנה כתבו המפוי' (ראה מדרש יונתן בפרשתן, ובאור חדש בפסחים דף ה' ע"ב) דהא דדרש ר"ע דמקושש זה צלפחד ולא חש דהוי הוצאת לעז, משום דס"ל כדברי המדרש והובא בתוס' (ב"ב דף קי"ט ע"ב ד"ה אפילו) דמקושש לשם שמים נתכוון, דכאשר נגזר עליהם שלא יכנסו לארץ אמרו ישראל ששוב אין חייבין במצוות, עמד זה וחילל את השבת כדי שיהרג וייראו, וממילא דכיון שעשה לש"ש ואדרבה מסר נפשו להשי"ת א"כ לא הוי בזה לעז כלל.

אלא דכבר עוררו המפוי' איך יתכן דהמקושש לש"ש נתכוון, להוציא מטעות בני ישראל שלא יאמרו דכיון שלא יכנסו לאר"י שוב אין חייבים במצוות, וכי מה מקום לטעות ולומר כך אטו כל המצוות הם מצוות התלויות בארץ. וכתב בזה בס' זכרון יעקב (בפרשתן) עפמ"ד בשבת (דף פ"ח ע"א) ויתייצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהן הר כגיגית וכו', מכאן מודעה רבא לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדר קבלוה בימי אחשורוש, והקשה הרשב"א (הובא בעין יעקב שם) א"כ אמאי נענשו ישראל וגלו מהארץ על שלא שמרו התורה הרי עד ימי אחשורוש היה להם טענת מודעה, ותירץ דאע"ג דהיה להם טענת מודעה מ"מ לא ניתנה להם אר"י אלא ע"מ שיקיימו את התורה, כמאה"כ ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו (תהלים ק"ה), לפיכך כשעברו על התורה הגלה אותם מן הארץ עי"ש, ועפי"ז יבואר דלכן כאשר נגזר עליהם שלא יכנסו לארץ סברו דאין מחויבין במצוות, כיון

בפועל ניתנה להם הארץ, ומהאי טעמא נתחלקה רק לפי יוצאי מצרים.

[ואע"ג דבגמ' (ע"ב) אמרינן אליבא דמ"ד דליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, מאי משמע דהאי לשמות מטות אבותם ביוצאי מצרים כתיב דילמא לשבטים קאמר לה (פרשב"ם דלי"ב בני יעקב נתחלקה הארץ ולא ליוצ"מ קאמר), ומשני דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם וליוצאי מצרים קאמר להו. ומשמע מזה לכאור' שהיתה מוחזקת לאברהם וממנו ירשנה, אך עיין בדקדוקי סופרים שבנוסחא ישנה לא גרסינן 'ירושנה היא לכם מאבותיכם', וכן הגי' בילקוט (פר' פנחס רמז תשעג) אמר מר לשמות מטות אבותם ממאי דביוצאי מצרים כתיב, דאמר קרא ונתתי אותה לכם מורשה והאי ליוצאי מצרים קאמר להו, ולפי"ז שפיר י"ל דהך מ"ד לא ס"ל דאר"י מוחזקת מאבותינו, ודו"ק.]

וי"ל דלכן תחילת ביאת הארץ היתה ביוצאי מצרים, כדאי' בתרגום יוב"ע עה"פ (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים, אתון חמיתון מה די עבדית למצראי וטענית יתכון על ענגין הי כעל גדפי נשרין מן פילוסין, ואובילית יתכון לאתר בית מוקדשא למעבד תמן פסחא, לחזק את הדבר כי עתה ניתנה להם הארץ, ולכן נתחלקה לפי מספרם. [ועי' בעיון יעקב בב"ב שם שביאר ג"כ לדרכו דטעמא דמ"ד דלבאי הארץ נתחלקה משום דס"ל שזכו לנחלת הארץ מכח ירושת אבותם דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, עי"ש].

וא"ש דרבי יאשי' ורבי יונתן אזלי לשיטתייהו, לפימ"ד במדרש (ב"ר פמ"א י') עה"פ קום התהלך בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', (וכ"ה בב"ב דף ק' ע"א).

וביפה תואר שם כתב דפליגי בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן אם בעינן קרא לחלק, דלר' יאשיה דצריך קרא לחלק ובלא"ה משמע שניהם כאחד, א"כ כיון דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא מהני כשהלך לארכה לחוד, משא"כ לר' יונתן דמשמע

אבל אליבא דר' יאשיה דליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, א"כ זכו יוצאי מצרים בנחלת הארץ, ולא היה להם מקום לטעות שכיון שאינם נכנסין לארץ פטורים הם מן המצוות, שהרי אף שנגזר עליהם של יכנסו לאר"י מ"מ זכו לנחלת הארץ שהיא חלקם ונחלתם, שהרי ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ ובניהם ירשו את חלקם, מעתה אליבא דר' יאשיה אין לומר דמקושש לשם שמים נתכוון, שהרי לא יתכן לומר שחשבו שיהיו פטורים מן המצוות מאחר ולא יכנסו לארץ, ודו"ק. [שוב הראוני כעי"ז בעיון יעקב, שכתב דריא"ש וריו"נ פליגי באיזה זכות זכו לאר"י, דלריא"ש זכו בארץ בשכר השיעבוד, ולכן דייקא יוצ"מ שנשתעבדו בה קיבלו חלקם, וריו"נ ס"ל שהוא משום בעבור ישמרו חוקיו וכו', ולכן באי הארץ זכו לזה, יעו"ש].

והנה הך מילתא אי לבאי הארץ נתחלקה או ליוצאי מצרים נתחלקה, י"ל בדרך דרוש דתליא אי אר"י היתה מוחזקת כבר לאבותינו, דהנה אי נימא דאברהם אבינו כבר זכה בארץ וממנו ירשו בני" את נחלת הארץ מדור לדור, א"כ אין שום טעם לקבוע חלוקת הארץ לא לפי באי הארץ ולא לפי מספר יוצאי מצרים, שהרי אברהם אבינו זכה בארץ והורשה לזרעו אחריו, וא"כ מצד סדרי הירושה היה ראוי לקבוע חלוקתה לפי השבטים זרעו של יעקב, וכיון דלא אמרינן הכי ע"כ דירושת הארץ אינו ככל הירושות, אלא דגזיה"כ שחלוקת הארץ תהא באופן מחודש, והוא שיהא לפי מספרם כשיכנסו לארץ ואח"כ תחזור חלוקתה לפי יוצאי מצרים, והוא גזיה"כ מיוחדת כמ"ש הרשב"ם עי"ש.

אבל אם אר"י לא היתה מוחזקת לאברהם אבינו י"ל דבאמת ניתנה הארץ ליוצאי מצרים, שהרי נאמר להם (שמות ו, ו-ח) לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגו', ולקחתי אתכם לי לעם וגו' וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים, והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה', ודיבורו של הקב"ה הוא כמעשה ממש, א"כ

בקרא ויפן דמשמעוּתוּ שפנה מצרעתו, עי"ש.
 ויש לבאר שיטת ר"ע, לפימ"ד במד"ת (מצורע ב')
 וכן בספרי זוטא (פר' בהעלותך) שאהרן ג"כ
 נצטרע אלא נתרפא מיד יעו"ש, ולכן הואיל ומיד
 עלתה לו ארוכה על כן לא נתפרש הדבר להדיא
 בקרא, ולא שייך תו להקשות התורה כיסתו וכו'.
 ויתכן דזהו כוונת הגמ' בהא דמייתי להך
 ברייתא דתניא כוותיה דר"ע דדרשינן ויפן אהרן
 מלמד שפנה מצרעתו, דבעי לסיועי לדברי ר"ע
 דלא תקשי קו' ר' יהודה בן בתירא התורה כיסתו
 וכו', דכיון דמיד פנה מצרעתו, משו"ה אין זה
 בגדר התורה כיסתו ואתה מגלהו, ואע"פ דבספרי
 לא יליף לה להא דמיד נתרפא מהך דויפן אהרן
 אלא מדרשא אחרינא, אולם בגמ' דידן שפיר
 אפשר לבאר כן.

אכן גופא דמילתא יל"ב מדוע לגבי אהרן פנה
 צרעתו מיד, ואצל מרים לא נרפא הנגע תיכף, הכי
 משוא פנים יש בדבר, וצ"ל דאהרן תיכף התחרט
 והרהר בתשובה על הדיבורים, ולכן שב ורפא לו
 מן הצרעת, (ועיינן מ"ש בעינין יעקב בשבת שם לבאר
 כעי"ז פלוגתייהו דר"ע וריב"ב).

ואולם בגמ' ערכין (דף ט"ו ע"ב) תנא דבי רבי
 ישמעאל כל המספר לשה"ר מגדיל עונות כנגד
 שלש עבירות עכו"ם וג"ע ושפ"ד, כתיב הכא
 לשון מדברת גדולות וכתוב בעכו"ם אנא חטא
 העם הזה חטאה גדולה, בג"ע כתיב ואיך אעשה
 הרעה הגדולה הזאת, בשפ"ד כתיב גדול עוני
 מנשוא עי"ש, הרי דלשה"ר שקול כג' עבירות
 החמורות, וא"כ אי נימא דלא מהני תשובה על ג'
 עבירות החמורות ה"ה על לשה"ר, ושוב לא שייך
 לומר דאהרן נצטרע ונתרפא מיד דהכי משא
 פנים יש בדבר.

נודע מש"כ המפוי' (עיין אהבת דוד להחיד"א דרוש
 ט' לש"ת דף ע"ט טו"ג) דהא אי מהני תשובה על
 עבירות החמורות תליא בפלוגתא אי עד ועד בכלל
 או עד ולא עד בכלל, דאי עד ועד בכלל שפיר מהני
 תשובה אפי' עד דכ"א, דגם לג' עבירות חמורות
 הללו מועיל תשובה, משא"כ למ"ד עד ולא עד
 בכלל דלא מועיל תשובה אלא עד דכ"א (ועיינן דבש
 לפי מערכת תי"ו אות י"ט, לב דוד פרק כ"א, ולאמו"ר
 זצלה"ה דברי"צ חו"מ סי' ע"ט או"כ).

כל אחד בפני עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או
 לרחבה לחוד, וכתב עוד שם דאברהם לא מצינו
 בו שהלך רק לארכה ולא לרחבה, עי"ש.

ועפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי, (פר'
 בא דף רס"ט, וכ"ה בכסף נבחר סו"פ חיי, ובלקט יוסף
 ערך אברהם אות א', וביושב אהלים פר' וירא דף מ"ה
 ע"א, ובפר' בשלח דף ק"נ ע"ב) דהא אם אר"י מוחזקת
 לנו מאבותינו תליא בפלוגתת ר' יאשיהו ור' יונתן,
 דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק א"כ
 לא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה, וממילא
 כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את
 הארץ, אך אם כל אחד ואחד בפנ"ע משמע ולא
 צריך קרא לחלק א"כ גם בהלך לארכה לחוד ג"כ
 הוי חזקה ושפיר קנה אברהם את הארץ ומוחזקת
 לנו מאבותינו.

באשר לכך ר' יאשיהו לשיטתו דצריך קרא
 לחלק, ובלא"ה שניהם כאחד במשמע א"כ לא
 קנה אברהם אבינו את הארץ בהליכתו לארכה
 בלבד, וכיון דאר"י אין מוחזקת לנו מאבותינו, לכך
 ס"ל דליוצאי מצרים ניתנה הארץ ולכן לפיהם
 תחלק הארץ, אבל ר' יונתן דס"ל דלחלק אין צריך
 קרא, וקנה אברהם אבינו את הארץ בהליכתו בה
 לאורכה, וממנו ירשוה בני"י כשנכנסו לארץ, לכך
 ס"ל דלבאי הארץ נתחלקה הארץ, ודו"ק. [שו"ה
 בבן יהוידע בב"ב שם שכתב עד"ז באופן אחר ע"פ
 דרכו דריא"ש וריו"נ אזלי לשיטתייהו אי אר"י
 כבר היתה מוחזקת לאבותינו דתליא בכך אי
 לחלק צריך קרא, עי"ש לדרכו].

*

והנה בגמ' שבת (דף צ"ז ע"א) בתר הך מימרא
 הנ"ל, כיוצא בדבר אתה אומר ויחר אף ה' במ וילך
 מלמד שאף אהרן נצטרע דברי רבי עקיבא אמר
 לו רבי יהודה בן בתירא וכו'. קאמר בגמ' תניא
 כמ"ד אף אהרן נצטרע דכתיב ויפן אהרן אל
 מרים והנה מצורעת תנא שפנה מצרעתו, ובשפת
 אמת שם העיר דלא מצינו כגון דא בש"ס להביא
 סיוע מברייתא למימרא דאמר תנא, דמה
 עדיפותא דברייתא מדברי התנא עצמו, וביאר
 דמש"ה מייתי הגמ' לברייתא כדי ליישב דברי
 רבי עקיבא מקושית רבי יהודה בן בתירא, דס"ל
 דלא הוי בכלל התורה כיסתו כיון דכתוב להדיא

התורה כיסתו ואתה מגלהו, כי יתכן שהתורה לא כיסתו, דמה שנא' ויפן היינו שפנה מצרעתו, והוא מטעם שעשה תשובה מיד.

אולם על שניהן יחדיו יש מקום לטעון, דכיון שדרש דגם אהרן נצטרע דס"ל שלא כיסתו הכתוב, אלא דלא נתפרש להדיא כיון שנתרפא מיד ועז"א ויפן אהרן וכו', והיינו דהועיל תשובה על דיבורו, דתשובה מהני גם על ג' עבירות חמורות, דמ"ש עד ה' אלוקיך היינו עד ועד בכלל, דלא דברה תורה כלשון בנ"א.

ומעתה דלא דברה תורה כלשון בנ"א צ"ל דלחלק צריך קרא, וא"כ לא קנה אברהם אבינו את הארץ בהליכתו לארכה בלבד, וכיון דאר"י לא היתה ירושה מאברהם א"כ י"ל דניתנה הארץ ליוצאי מצרים, ולכן באמת לפי יוצאי מצרים נתחלקה הארץ, וממילא דלא היה להם מקום לטעות כלל לומר שכיון שנגזר שלא יכנסו לארץ פטורים מהתומ"צ, דאף דהו"ל טענת אונס על מ"ת, מ"מ היו עדיין מצווים לשמור המצות כי בעבור כך זכו לנחלת הארץ אשר ניתן להם בעבור ישמרו חוקיו ותורתיו ינצורו, כי אף שלא זכו ליכנס בה, מ"מ זכו להיות חלקם ונחלתם, שהרי לפי מספרם נתחלקה הארץ ובניהם ירשו חלקם, ומעתה אין לומר דמקושש לש"ש נתכוון שהרי לא יתכן לומר שחשבו להפטר מן המצוות. וזהו שאמר לו ר"י בן בתירא עקיבא היינו לשיטתך קשה, רצ"ל דאילולא זאת שהיית אומר הנך שני מימרות, היה אפ"ל דעל המקושש לא הוי הוצאת לעז דס"ל דלש"ש נתכוון, ועל אהרן אין לומר דהתורה כיסתו שהרי נאמר ויפן אהרן, ואולם 'עקיבא' שאתה עצמך אמרת את שני המימרות מעתה ממנ"פ לאו שפיר עבדת, או בענין צלפחד או בענין אהרן, ולכך הביא הנך ב' מימרות אהדדי, ונקט כיוצא בדבר 'אתה אומר' וכו', כי מכח ב' הנך מימרי נאמר לו בלשון עקיבא וכו', ודו"ק.

*

והנה בריש פסחים (דף ב' ע"א) אור לארבעה עשר בודקין את החמץ וכו', וברש"י בודקין שלא יעבור עליו בבל יראה ובבל ימצא, והתוס' הקשו עליו דכיון דצריך ביטול כדאמרינן בגמרא (דף ו'

ובדרשות חוות יאיר (לבעל האו"ח) הוסיף בזה דתליא בפלוגתא אי דברה תורה כלשון בנ"א, דהנה קי"ל בשו"ע (חו"מ סי' מ"ג סכ"ז) דהנשבע לפרוע עד הפסח צריך לפרוע קודם הפסח דבלשון בנ"א עד ולא עד בכלל עי"ש, ועל כן אם דברה תורה כלשון בנ"א א"כ מ"ש שובה ישראל עד ה' אלוקיך לא עד בכלל כלישנא דבנ"א, ולא מהני תשובה לעבירות החמורות, משא"כ אי לא דברה תורה כלשון בנ"א שפיר י"ל דבלישנא דקרא עד ועד בכלל, ופי' בזה מאה"כ ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום ה', דאמה"כ תדעו דמהני תשובה לכל עון ולכל חטאות דעד ועד בכלל משום דנאום ה' דהרי מפי הגבורה שמענו ולא בלשון בנ"א ושפיר עד ועד בכלל, ודפח"ח.

ובסנהדרין (דף פ"ה ע"ב) ת"ר אביו ואמו קלל לאחר מיתה וכו', הניחא לר' יונתן דמייתר לה קרא אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר, דתניא איש איש מה ת"ל איש איש לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס, אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו, אביו שלא אמו אמו שלא אביו מנין, ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד ואחד בפני עצמו עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, מנ"ל, נפק"ל מומקלל אביו ואמו מות יומת, ואידך ההוא מיבעי' ליה לרבות בת טו"א ותיפק"ל מאיש איש דברה תורה כלשון בנ"א, מבואר מזה דאי אמרינן לחלק לא צריך קרא, א"כ דרשינן ממקלל אביו ואמו לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס ולא דרשינן איש איש דאמרינן דברה תורה כלשון בנ"א, משא"כ אי אמרינן לחלק צריך קרא ע"כ דלא דברה תורה כלשון בנ"א.

מעתה יבואר דברי הגמ' די"ל דריב"ב טען כנגד רבי עקיבא דייקא בגין שני המימרות יחדיו, דמכח שניהן הנני קובל עליך ממנ"פ, דעל מה שדרשת דמקושש זה צלפחד עדיין אין להתלונן על שאתה מוציא לעז על אותו צדיק, דהו"מ לתרץ עצמו דאין זה בגדר מוציא לעז, שהרי מקושש לש"ש נתכוון כי טעו בני ישראל לומר שאינם חייבים בתומ"צ כיון שלא יכנסו לארץ. וכמו"כ מה שאמר שאהרן נצטרע אין לטעון עליו

מושבת ע"י ביטולו, שוב לא שייך לגביה הציווי דתשביתו שהרי זה כבר מושבת ועומד, אבל באמת גם לפי רש"י לא קיים עיקר המצוה בפועל אלא על ידי בדיקה וביעור.

והר"ב העורך ציין דכבר כתב כע"ז המאירי וז"ל, בודקין את החמץ וכו', ופירשו גדולי הרבנים כדי שלא יעבור עליו בב"י וב"י, וחכמי התוס' צווחים עליהם והלא אמרו מדאורייתא בביטול בעלמא סגי ליה וכו', ומתוך כך פירשו וכו', ואע"פ שפירושם נכון אין צורך לדחות פירוש ראשון, שאע"פ שדיו בביטול אין זה אלא עצה בעלמא לבטלו עד שלא יהא קרוי חמץ שלו, אבל עיקר הענין הוא הבדיקה וההוצאה מן הבית לבערו מן העולם, שהרי מצד שאדם רגיל בו החמירה תורה באיסור חמץ יותר משאר איסורין לבערו וכו', והוא שאמרו חמץ לא בדיל איניש מיניה, ולמדת שעיקר הענין הוא הבדיקה וההוצאה מן הבית, ואף לשון השבתה האמורה בתורה אע"פ שתרגומה בביטול עיקר הנחתה להוציאה מן הבית ולביעור מן העולם כמו שכתבנו ומטעם שהזכרנו, ואף השבתה אע"פ שאנו מפרשים אותה לשון ביטול מדלא כתיב בהדיא תבערו מ"מ אף היא רומזת שעיקר הענין היא הביעור מן הבית או מן העולם, שהרי אף היא לשון כליון הוא לפעמים כמ"ש (דברים לב, כו) אשביתה מאנוש זכרם, אלא שמ"מ אם בטלו אינו שלו וכו', וא"כ עיקר הכונה הוא לבדוק אחריו ולבערו, אלא שדרך עצה הצריכוהו ביטול אחר בדיקה כדי שלא להכשל בב"י, ונמצאת הבדיקה שקודם הביטול דין גמור וכונה ראשונה של תורה, ואף חכמים שתקנו הביטול לא פטרוהו מבדיקה שמא יבא לאכול, הא קודם שביטל עיקר כונת התורה בבדיקה וביעור היא, והיא צריכה אף שלא לעבור בבל יראה ובל ימצא וכו', עיי"ש, וכ"כ המאירי בספר מגן אבות (סוף ענין י"ח) עיי"ש. וכע"ז כתב הריטב"א עיי"ש.

עכ"פ נמצא דאליבא דרש"י והר"ן והמאירי והריטב"א חיוב הבדיקה והביעור הוא מה"ת, והוא עצמו סייג הן שלא לעבור על ב"י וב"י והן שלא יבא לאוכלו. ויש לפלפל דב"ז תליא במה שחקרו קמאי אי מצינו סייג בתורה, וכבר האריך

ע"ב) הבודק צריך שיבטל, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי א"כ אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל, ותירץ הר"י דאע"ג דסגי בביטול בעלמא החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו שלא יבא לאכלו וכו' עיי"ש.

ובר"ן כתב דמדאורייתא בחד מינייהו סגי כלומר או בבדיקה או בביטול וכו', הלכך שפיר איכא למימר דבדיקה אתי כדי שלא יעבור עליו בבל יראה וכו', שזה שאמרה תורה תשביתו יכול להתקיים באחד משני דברים, או שיבטל בלבו כל חמץ שיש ברשותו ויוציאנו במחשבתו מרשותו וסגי בהכי מדאורייתא וכו', או אם לא בטלו בלבו כלל צריך מן התורה שיבדוק אחריו בכל מקום שהוא רגיל להמצא שם ויבערנו מן העולם וכו', ולפיכך כל שאינו מבטל חייב לבדוק כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא וכו'. ובהמשך דבריו דמה שהצריכו חכמים בדיקה בחמץ יותר מבשאר איסורין ולא סמכו על הבטול וכו', שחששו שלא יבא לאכלו וכדברי הראשונים ז"ל, היינו טעמא דחשו ביה טפי מבשאר איסורין, משום דחמץ לא בדילי אינשי מיניה כולי שתא וחמיר איסוריה טפי דאית ביה כרת, ואפשר עוד שמפני טעם זה החמירה התורה בו לעבור עליו בב"י וב"י, עכ"ל.

ובאור חדש שם הקשה דאיך אפ"ל דטעמיה דקרא משום גזירת אכילה כיון דלא בדילי אינשי מיניה כולי שתא, אם כן למה מהני ביטול הלא החשש עודנה שמא יאכלנה, וכתב דלשיטת המהרש"ל (בביאורים על הסמ"ג) דלא מהני ביטול רק לענין שלא יעבור בלאו דב"י, אבל עשה דתשביתו אינו מקיים בביטול, לפי"ז א"ש דלגבי תשביתו שפיר י"ל הטעם דשמא יבא לאכלה, ולכן באמת דבביטול לא קיים תשביתו, עיי"ש

וכ"ק אאדמו"ר זצללה"ה בשפ"ח חו"פ לפסח (דרוש י"ז) ביאר דברי רש"י, די"ל דמכח קושיא זו (היאך מהני ביטול והלא עדיין יש לחוש שיבא לאכלה) הכריח רש"י דמה"ת מצוה לבדוק החמץ דוקא ולבערו כדי שלא יבא לאוכלו, וזהו עיקר מצות תשביתו, אלא מדכתיב תשביתו ולא כתיב תבערו למדנו דגם בביטול סגי, (וכפרש"י דהשבתה בלב הוי השבתה), וממילא נמצא דכיון דהחמץ כבר

בהקדמה, ובכלי חמדה פר' מקץ אות ג'), ובכל"ח שם הביא בשם הרה"ק מאלכסנדר זצ"ל דלכך שיטת ר"ש בזוה"ק להחמיר מאוד בענין הכוונה, שמצוה בלא כוונה אינה כלום כי הכל תלוי במחשבה דייקא משום דאזל לשיטתו בש"ס דס"ל דשא"מ מותר, וכן מהי"ט ס"ל דכ"ש למלקות וביאר הריטב"א במכות (דף י"ז ע"א) שהוא מטעם אחשביה, עי"ש, איהו דריש טעמא דקרא, ורבי יהודה דלא אזיל בתר מחשבה אלא בתר מעשה לא אזיל בתר טעמא דקרא, דאין לנו אלא חלק קיום עצם המצוה כפשוטו.

ושמחתי מאוד כאשר שוב הראוני כדברים האלה בכלי חמדה (פר' צו אות א') שהביא מה שאמר הרה"ק החי' הרי"ם לפרש מ"ש רבי שמעון ביותר צריך המקום לזרז במקום שיש חסרון כיס, דכל החושים שבאדם יש להם כיסוי לבד הלב שאין לו מכסה כלל ולזה צריך בזה זירוז ביותר כיון שאין בו כיס, והוסיף ע"ז הכל"ח שלכן עולה באה על הרהור הלב להורות דהמחשבה שבאדם הוא עיקר האדם, לכן צריך עיקר הזירוז במחשבתו של אדם, "וכבר כתבתי במק"א שבזה רבי שמעון לשיטתו דדשא"מ מותר כי עיקר הוא הדעת שבאדם ותליא הכל בכוונה, וכן נראה דמהאי טעמא רבי שמעון היה דורש טעמא דקרא כי הטעם של כל דבר שהוא הדעת של הדבר הוא נצחי, ולזאת רבי שמעון שרצה שהתורה תהא נצחית דריש טעמא דקרא, עכ"ד.

והנה יל"ב במה שנא' במקושש ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, דלכאו' מ"ש מה יעשה לו הוא למותר, והרי במקלל נאמר (ויקרא כד, יב) ויניחו במשמר לפרוש להם על פי ה', ומאי שנא הכא שנא' כי לא פורש מה יעשה לו, ויל"ב הכוונה דהספק היה דייקא על איש הזה עצמו, דאצלו לא ידעו היכי נדיינייה דייני להאי דינא, כי משה רבינו ראה ברוה"ק שהתכוון לש"ש, לכן נסתפק אם גם בכה"ג יש עליו חטא משפט מות, וז"ש כי לא פורש מה יעשה לו דייקא כי הוא נתכוון לש"ש, שו"ר שכבר ביאר עד"ז החיד"א בפני דוד, עי"ש שהוסיף עוד לפרש מקראי קודש עפי"ז, ועי' בבית האוצר ריש כלל א' מ"ש בזה איך דנו משרע"ה אף שנתכוון לש"ש.

בזה הגרי"ע בלקח טוב (כלל ח') מכמה וכמה דוכתי אם יש סייג בתורה גופא, והביא דנחלקו בזה תנאי, ובתו"ד ציין לדברי הפמ"ג (פת"כ ח"א אות י"ז, פמ"ג יו"ד ס"ה משב"ז סק"א) דמאיסור חצ"ש מוכח שהתורה אוסרת משום סייג, שהרי אסרה תורה חצ"ש משום דחזי לאיצטרופי, והיינו דהוא סייג וגדר שלא יבואו לאכול שיעור שלם הרי דעשתה התורה סייג, עי"ש.

ומקור הדברים ביומא (דף ע"ד ע"א), גופא חצ"ש ר' יוחנן אומר אסור מה"ת, ר"ל אומר מותר מה"ת, ר' יוחנן אומר אסור מה"ת כיון דחזי לאיצטרופי איסורא קא אכיל, והיינו דהתורה אסרה חצ"ש משום סייג שמא יבא לאכול שיעור שלם, הרי דהתורה עשתה סייג לעבירה וי"ל דכמו"כ תשביתו הוא סייג לב"י.

אלא דהתוס' (שם ד"ה כיון) הקשו על מ"ש ר' יוחנן דכיון דחזי לאיצטרופי איסורא קאכיל, אמאי לא קאמר מטעמא דבסמוך דדריש בברייתא כל חלב לרבות חצ"ש, דהא ר' יוחנן ידע לההיא ברייתא דהא בסמוך קא מותיב מינה, וי"ל דלהכי איצטריך ליה לר"י לפרושי האי טעמא, משום דאי מקרא דכל חלב הו"א עיקר קרא לכוי וחצ"ש מדרבנן ואסמכוה אקרא, אבל השתא דקאמר טעמא דחזי לאיצטרופי סברא הוא מהאי טעמא דדרשה גמורה היא לחצ"ש, והריטב"א הוסיף בזה דאע"ג דר' יוחנן נפק"ל מכל חלב נפק"ל, מפרש טעמא דקרא, עי"ש, וכבר אמרנו די"ל דר' יוחנן קאי לשיטתו, דבספר קשות מיושב להגר"י פיק בכריתות דף כ"ז ע"א דר' יוחנן ס"ל כר"ש דדרשינן טעמד"ק עי"ש, ובכך תליא פלוגתת ר"י ור"ל אי דרשינן טעמד"ק, ודו"ק.

והנה אמרתי זה כביר במאי דאיפלוגי ר"ש ור"י (ב"מ דף קט"ו ע"א) אי דרשינן טעמא דקרא, דקאי לשיטתיהו בהא דפליגי לגבי דבר שאין מתכוון אם המחשבה הוא העיקר או המעשה, דהמצוה שנאמרה מפי הגבורה כפשוטו הוא חלק המעשה גרידא, ואילו טעם המצוה הוא חלק המחשבה שבו, דהטעם של המצוה הוא פנימיות הכוונה שנצווינו לעשותה, לכן ר"ש דאזיל בכל דוכתא בתר חלק המחשבה כמ"ש המפו' דמהי"ט ס"ל דדשא"מ מותר, (עיין אגלי טל

דאפ' היכא דאיכא ס"ס צריך בדיקה היכא דיכולין לברר ע"י בדיקה, והאריך שם הש"ך להוכיח כדיעה זו מהש"ס. ובפתחי תשובה שם סקל"ה, ציין בתו"ד, למ"ש בשער המלך דהעלה דהסכמת כל הפוסקים דס"ס בדאורייתא או ספק דרבנן אף דאפשר לברורי אזלינן לקולא, זולתי דעת הרשב"א בחידושיו ואף הוא עצמו ז"ל חזר בו בת"ה (ובפסקיו סי' ת"א), והביא שם מה שדן בזה הנוב"י (קמא יו"ד סי' מ"ג וסי' נ"ז) וכן ראוי להורות ע"ש.

ועפ"ז כתב הבית יצחק דאי נימא דגם בס"ס היכא דאיכא לברורי חייבין לברר, שפיר י"ל דמה"ת צריך לבדוק חמץ, מידי דהוי לענין ספיקא דגם להרמב"ם דמה"ת אזלינן ביה לקולא, מ"מ נקטו כמה פוסקים דהיכא דאיכא לברורי חייב מה"ת לברר, עי' במהרי"ט (ח"ב יו"ד סי' א') ובפר"ח (יו"ד סי' ק"י בכללי ס"ס), וי"ל דה"ה לגבי ס"ס אף דמה"ת שריא, מ"מ כל שיכול לברר מחויב מה"ת לברר, לכן שפיר ס"ל לרש"י דבדיקת חמץ מה"ת דכיון שאפשר לברר ע"י בדיקה מחויב לברר ולבדוק, אתו"ד הבית יצחק. ובחמודי צבי (בפרשתן) כתב דהא מילתא אם בס"ס צריך לברר, תליא בדין ספיקא אם מה"ת לחומרא, דאי ספיקא מה"ת לחומרא ולא שריא אלא בס"ס, י"ל דבכה"ג דאיכא לברורי לס"ס חמור משאר ספק ספיקא ולא סמכינן עליה בלא בירור, אבל אי מה"ת גם בספק אחד אזלינן להקל, א"כ נהי דבחד ספיקא היכא דאיכא לברורי בעינן לברורי, מ"מ בס"ס דקיל טפי לא בעינן לברורי כלל, ועפ"ז כתב דלכן ס"ל להרשב"א דבעינן לברורי דקאי לשיטתו דספיקא מה"ת לחומרא, אבל להרמב"ם דספיקא מה"ת לקולא לא שייך לומר כן, וציין שכ"כ בספר מנחת משה, יעו"ש.

מעתה א"ש שיטת רש"י ותוס' דלשיטתם אדו, דהנה האחרונים האריכו דדעת רש"י הוא דספיקא מה"ת להחמיר, עי' להחיד"א ביעיר אוזן (מערכת ס' אות ו') ופר"ח (ריש סי' ק"י) והובא בש"ש (ש"א פ"ה) שדייקו כן מרש"י בקידושין (דף ע"ג ע"א) וביבמות (דף פ"ח ע"ב), וכ"ה בחי' הרשב"א בקידושין שם בשם רש"י, וכן דייק במלה"ר (ערך

והשתא יבואר מאמר הפליאה, דכיון דאמה"כ וימצאו איש מקושש עצים וכו' ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, והיינו דנסתפק מרע"ה דיתכן דאזלינן בתר מחשבתו הטובה לפוטרו מן העונש, ומעתה דאזלינן בתר המחשבה דרשינן טעמד"ק, ונקטינן דחצ"ש אסור מה"ת מטעם דחזי לאיצטרופי לשיעור שלם, ושמעינן מינה דהתורה עצמה עשתה סייג שלא לבא לידי עבירה. מעתה י"ל דהיינו טעמא דבעי בדיקה וביעור דהוא סייג לב"י וב"י וכן שלא יבוא לאכלו, ולכך עיקר המצוה מה"ת שיבדוק ויבער, על כן מכאן לבדיקת חמץ מה"ת, ודו"ק.

*

ואפ"ל עוד בזה, עפ"ד הפני יהושע בריש פסחים שביאר מש"כ רש"י דבודקין כדי שלא יעבור עליו בב"י, דהיינו משום דלא ניח"ל לפרש דהבדיקה משום שלא יבא לאכלו, דלא שייך חששא דשמא יאכל אלא בחמץ ידוע דוקא, אבל בחמץ שאינו ידוע כי האי דהכא לבדוק לאור הנר בחורים ובסדקים לא שייך האי חששא כלל דהוי חששא רחוקה וכמה ספיקי, שמא אין כאן חמץ כלל ואת"ל דאיכא שמא אין סופו להמצא בתוך הפסח, ואת"ל שימצא שמא לא יאכלנו, מש"ה ניח"ל לפרש משום כל יראה דלפי"ז איכא למימר דבדיקה זו מדאורייתא.

ובהמשך דבריו עורר הפנ"י שם דא"כ היאך שייך לומר דמה"ת צריך לבדוק כדי שלא יעבור על ב"י, הרי הו"ל ספק ספיקא אימר הוה ואימר לא הוה, ואפילו את"ל דהוה שמא חולדה או עכבר אכלתינהו, ואפילו את"ל דאיירי במקום שאין חולדה וברדלס מצויין נמי איכא למימר שמא אדם בא ונטלו, עי"ש.

ובשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ס' סק"ה) כתב ליישב, עפ"י"מ שדנו הפוסקים לגבי ספק ספיקא אם היכא דאיכא לברורי חייב לברר, דברמ"א (יו"ד סי' ק"י סעי' ט') כתב לענין ס"ס דנשמט גפו של עוף דיש להתיר מכח דין ס"ס אע"פ שיש לברר ע"י בדיקת הריאה אין לחוש, וכבר כתב הכי הרא"ש (פ"ב דע"ז סי' ל"ה) דס"ס אין צריך לברר כלל עי"ש. אבל הש"ך בסי' ק"י שם, כתב דהרשב"א בחידושיו (חולין דף נ"ג ע"א) כתב

בכמה ספרי דרוש) דתליא בכך דאם דברה תורה כלשון בני"א לא דרשינן הוא ההוא, אבל אם לא דברה תורה כלשון בני אדם דרשינן הוא ההוא, נמצא לפי"ז דהא אם שני כתובים הבאים כאחד מלמדין תליא אי דברה תורה כלשון בני"א, דלמ"ד דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ס"ל דדברה תורה כלשון בני"א, משא"כ למ"ד דשני כתובים הבאים כאחד מלמדין לא דברה תורה כלשון בני"א.

והשתא יבואר לנכון מאמר הפליאה, דכיון דאמה"כ וימצאו איש מקושש עצים וכו' ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, רצ"ל שלא ידעו להאי דינא כי משה רבינו ראה ברוה"ק שהתכוון לש"ש, לכך נסתפק שמא אין עליו חטא משפט מות, הרי דהמקושש לש"ש נתכוון כי בני"טעו וחשבו דאינם חייבים בתומ"צ כיון שלא יכנסו לארץ, דהרי על קבלת התורה איכא טענת מודעא, ורק מחמת שקיבלו נחלת הארץ זקוקים לשמור תורה ומצוות כאמור ויתן להם ארצות גוים וכו' בעבור ישמרו חוקיו, דכבר לאברהם אבינו ניתנה הארץ בגין שבנ"י יקיימו התורה, וכעת שאין עתידים ליכנס לארץ אין עליהם חיוב שמירה, והיינו דנקטינן כמ"ד לבאי הארץ נתחלקה, דא"א לומר ליוצאי מצרים נתחלקה, שהרי כבר זכו בה מזמן אברהם, ולא ניתן רק ליוצאי מצרים, דכשהלך אברהם בארץ זכה, דאע"פ שלא הלך אלא לארכה בלבד זכה בארץ דלחלק אין צריך קרא, ולפי"ז דברה תורה כלשון בני"א, וא"כ לא דרשינן הוא ההוא, ועכצ"ל דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, וא"כ לא ילפינן להקל מספק ממזר, ונקטינן דספיקא מה"ת לחומרא, וממילא דאע"פ דס"ס שריא מ"מ היכא דאיכא לברורי בעינן לברורי מה"ת, וא"כ אע"פ דגבי חמץ איכא ס"ס להתירא מ"מ כל דאיכא לברורי בעינן לברורי, ולכן צריך מה"ת לבדוק חמץ, לכן אמר מכאן לבדיקת חמץ מה"ת, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (במדבר יג, יז-יח) וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אליהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר וראיתם את

ספד"א אות י' מרש"י מנחות (דף ל"א ע"א), וכ"כ במהרי"ט אלגאזי בבכורות (פ"ה אות מ"ד). ואמנם בשיטת התוס' כתב במהרי"ט (חיו"ד סי' א') וכ"כ במלא הרועים (ערך ספד"א אות י') דס"ל שספד"א מה"ת להקל.

לכך רש"י לשיטתו דספד"א מה"ת להחמיר, ס"ל דגם בס"ס היכא דאפשר צריך להחמיר ולברר, לכן נקט דבדיקת חמץ הוא מה"ת כדי שלא יעבור על ב"י, אבל התוס' דס"ל דספד"א מה"ת להקל וא"כ בס"ס אין צריך לברר, נקטו בטעם דבדיקת חמץ כדי שלא יבוא לאוכלו, ודו"ק.

והנה הר"ן (סופ"ק דקידושין) הביא דהרמב"ם הוכיח דספד"א מה"ת לקולא מספק ממזר, מהא דדרשינן בקידושין (דף ע"ג ע"א) לא יבא ממזר וגו' ממזר וודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא, אלמא דלא אסרה תורה אלא איסורין וודאין, והקשה הר"ן ע"ז דאדרבה מדאיצטריך התם תרי ילפותות חד לממזר בשתוקי וחד לשתוקי בישראל משמע דבכל הספיקות אזלינן לחומרא, עי"ש, והפר"ח (יור"ד סימן ק"י) וכ"ה במקנה (בקידושין שם) די"ל בשיטת הרמב"ם דס"ל דשני כתובים הבאים כאחד מלמדין ולכן שפיר ילפינן מינייהו דבכל התורה ספיקא לקולא, משא"כ למ"ד דשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אין ללמוד מספק ממזר דאיכא בה תרי קראי ואמרינן דספד"א מה"ת לחומרא.

ובקידושין (דף מ"ג ע"א) בהא דאמרינן דבמעילה יש שליח לדבר עבירה פרכינן דנילף מיניה לכל התורה ומשני דהו"ל מעילה וטו"מ שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין, ופריך הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר, ומשני גלי רחמנא בשחוטי חוץ דם יחשב לאיש ההוא הוא ולא שלוחו וכו', חד למעוטי שנים אוחזין בסכין וחד הוא ולא אנוס, ולמ"ד שני כתובים מלמדין יליף להו מהוה ההוא דה"א מיותר, ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין הוא ההוא לא דריש עי"ש, היוצא למ"ז דאי שני כתובים הבאים כאחד מלמדין דרשינן ה"א דההוא, ומ"ד דס"ל אין מלמדין לא דריש ה"א דההוא.

ובספר שתי ידות (פר' ויקרא דף ע"ה ע"א, וכ"ה

הארץ מה היא ואת העם היושב עליה וגו'. ובבעה"ט וראיתם ב' במסורה וראיתם את הארץ וגו', ואידך בסוף פרשתן וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' וגו', וצ"ב.

ונראה לבאר עפ"י מה שכתב בספה"ק ייטב לב (פרשתן, ד"ה עוד יתבאר ויאמר אליהם עלו זה בנגב) לבאר פרשת המרגלים אשר כולם היו אנשים צדיקים ראשי בני ישראל, ובאותה שעה כשרים היו (רש"י, במדבר יג, ג), והיאך זה נהפכו בבת אחת מן הקצה אל הקצה עד שהוציאו דיבת הארץ רעה.

וביאר וזל"ק, והנראה לי בזה על פי הכלל המקובל בידינו מאת באי הארץ [וכפי הידוע כוונתו על הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע], כי בראשית בואם, האדם נופל ויורד ממדרגתו, וברבות הימים ישוב למקומו ויעלה למעלה ביתר שאת.

ויש על זה שני טעמים לענ"ד, א', על דרך שאמרו (סוכה דף נ"ב ע"א) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, כמו כן לפי ערך קדושת ארץ ישראל, זה לעומת זה עשה אלקים, ובעודה תחת ידי זרים, הסטרא אחרא מתגבר על האדם בתחלה, עד שהאדם צריך התחזקות והתאמצות לעמוד נגדו. ב', על דרך סמי רפואות ומי מרחצאות, תחלה יוציאו החולאת והזוהמא שבפנים לחוץ, ובמשך הזמן יתרפא לגמרי, ואם בתוך הזמן יעמוד ולא יגמור הענין, ישאר קרח מכאן ומכאן. וכמו כן בענין חולי הנפש, בבא אל ארץ ישראל דכתיב (ישעיה לג, כד) העם היושב בה נשא עון, על כן תחלה תוציא זוהמת האדם הפנימי לחוץ, על ידי זה נופל ממדרגתו והוא שפל ונבזה בעיניו, עד אשר יאריך ימים שם למצוא תרופה. ואם בזמן קצר יצוא יצא, ישאר קרח מכאן ומכאן.

ובעיניך תראה העתק מכתב מאיש צדיק תמים מארץ ישראל (פרי הארץ, מכתב לו, מהרה"ק מקאליסק) אשר היה בדורות הקודמים, וזל"ל, מודעה רבא לאורייתא להודיע את הארץ מה הוא, הנה כמה הפוכים וגלגולים ומאורעות עדן ועדינין יחלופו על כל אחד ואחד מבאי הארץ עד כי מתדר ליה בה, ולא לקלים המרוץ, כי אם ברבות השנים עד יעברו ימי קליטה, כמו שנאמר (תהלים פז, ה) איש ואיש יולד בה, כל הבא אל ארץ

הקדושה צריך מחדש עיבור ויניקה וקטנות כו'. הנה כי כן מאן דאתי מתחלה ממש דעתו מטורפת עליו ואומר הי תורה והי מצוה, מה דהוי לא הוי, עד אשר הארץ מראה לו פנים אז ישקוט וינוח לו, ע"כ דבריו. והוא בדוק ומנוסה, עכלה"ק.

היינו שיהודי העולה מחוץ לארץ לארץ ישראל, מתחילה הוא נופל ממדרגותיו שהיו לו עד כה, ורק אחר ששוהה בארץ תקופה ארוכה הריהו חוזר ומתעלה מעט מעט, עד שמגיע למדרגות נעלות ורמות הרבה יותר ממה שהשיג קודם לכן, אבל מתחילה מוכרח שתהיה לו ירידה. וסיבת הדבר הוא כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, ולפי ערך גדולת וקדושת ארץ ישראל, כן לעומת זה מתגברת עליו כח הסטרא אחרא ביותר ומתקבצים עליו כל כוחות הטומאה ואינם מניחים לו להתעלות ולגדול בדרך ה', ורק לאחר זמן שהוא בארץ ישראל הריהו זוכה להתעלות.

ומכיון שהמרגלים היו בארץ ישראל רק לזמן קצר בלבד, אזי בימים אלו אבדו את מדרגתם הקודמת, אך עדיין לא הספיקו לשוב ולהתעלות ביתר שאת לפי מדרגות ארצנו הקדושה, ונשארו בגדר קרח מכאן וקרח מכאן, והם לא הבינו סיבת הדבר ולכן הוציאו דיבת הארץ רעה, עיי"ש דבה"ק באריכות לדרכו.

ועל פי הדברים האלו יובנו היטב מה היה עצת מרגלים, שח"ו לא נתכוונו להוציא דיבה על הארץ יען כי מאסו בארץ ישראל לאמר שאין שם שום טובה וקדושה, אלא שאמרו ודאי אנו לפי מעשינו אין אנו ראויים לזכות לקדושת ארץ ישראל לפי רום שגב ערכה וקדושתה כי לא כל אחד זוכה להרגיש קדושתה, והרבה עוד יש לנו לתקן מעשינו ולתקן נפש רוח ונשמה שלנו קודם בואנו לארץ כדי שנזכה באמת להרגשת קדושתה, ולכן נועצו לב יחדיו למנוע עכשיו כניסת בני ישראל לארץ הקדושה עד שכולם יתקנו מעשיהם ויהיו ראויים לקדושתה.

אבל עצה זו לגודל שברון לבכם בטעות יסודה, כי כבר נתברר לנו באופן ברור ומוסכם מפי סופרים ומפי ספרים שאין צריך להתעכב מעשיית הטוב עד שיתוקן כל הרע, ואע"פ שיש לו הרבה לעמול על סור מרע, לא

ישראל, והיינו שיפלו ממדריגתם, וירצו למנוע כניסת בני ישראל לארץ הקדושה, כי וראיתם את הארץ, רצ"ל תתבוננו ותלמדו מהתנהגות הארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ואף שחטאה והיה לה לתקן עצמה מכל מקום רצתה לעשות רצון קונה, אף אתם וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, שתקיימו אותן בפועל בלא שום עיכוב, אלא תזכרו ותקיימו הכל, ואל תאמרו אין אנו ראויים לכך.

וביתר ביאור יבואר אומרו וראיתם את הארץ עפמש"כ בספה"ק מגלה עמוקות בפרשתן שתכלית עניין שילוח המרגלים היתה להביא את התיקון השלם שנצרך עקב חטא אדה"ר שקלקל ב'וכי תאווה הוא לעיניים' וגו' (בראשית ג, ו) באכילת פרי עץ הדעת, והם נצטוו' והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ', ואלמלא היו חוטאים בשליחותם והיו משלימים שליחותם בשלימות לפי רצון הבורא, מיד היו ישראל נכנסים לארץ באופן של לתקן עולם במלכות שד"י בהתגלות כבוד מלכותו ית"ש, יעו"ש שהאריך בעניין זה בדברים נפלאים על פי פנימיות התורה.

ונודע מאמר הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע שפירש מה דכתיב אצל המרגלים (במדבר יג, כג) ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשנים, וביאר דהנה המרגלים היו הגדולים שבישראל, וכמו שכתב רש"י (במדבר יג, ג) באותה שעה כשרים היו, ויען כי הקב"ה צוה להארץ שתוציא עץ פרי שיהיה טעם עצו ופריו שוה והארץ חטאה ושינתה ועשתה עץ עושה פרי, על כן נתקללה. ועל כן באו המרגלים לתקן חטא הארץ ולפעול בקדושתם שיהיה טעם עץ ופריו שוה, וזהו ויכרתו משם שפעלו בעבודתם זמורה ואשכול ענבים אחד שיהיה טעם הזמורה דהיינו העץ, כטעם אשכול ענבים, שיהיו אחד לאחדים. אכן אם אדם פועל דבר גדול צריך לשמור את עצמו מהתנשאות הרוח רק להשפיל את עצמו, והם לא נשמרו מזה, ועל ידי זה נתמוטטו רגליהם וחזר החטא למקומו, וזהו וישאוהו שהיה להם התנשאות, במוט נתמוטטו רגליהם, בשנים, חזר העץ והפרי להיות שנים כמקודם, עכתוד"ק, (ראה בספה"ק אמרי יוסף פר'

ימנע עצמו מעשה טוב, אלא בד בבד עם הרהורי תשובתו מיד רגליו ירוצו לעשות רצון קונו בעסק התורה ובקיום המצוות, והיא שתביא את האדם לבסוף לתיקון כל ענייניו ומעשיו. כי אם ימתין עד שיתקן תחילה הכל, יכלה הזמן והם לא יכלו, ולעולם לא יוכל לפתוח בעשה טוב, כי ירבה לו הדרך לרגל ריבוי העניינים שעליו לתקן. ולכן לא יחשוש מזה ולא לתר כשמתעורר בלבבו לאמר אקבל על עצמי עול מלכות שמים ילך ויעסוק בתורה שהיא ראשית התשובה, וכדאמרו חז"ל במדרש (ויק"ר כה, א) היכי דמי בעל תשובה היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד ב' דפין, וכאשר כתב רביה"ק מראפשיץ זי"ע (פר' שופטים) שהתחלת התשובה הוא בלימוד התורה, יעו"ש, ולכן ירוץ אל הגמרא ויקיים מצוות ווהא שכבר תחזירנו למוטב בשלימות.

דבר זה נלמד מברייתו של עולם, ממה שמצינו שם שחטאה הארץ בזה ששינתה ממאמר הקב"ה שאמר (בראשית א, י) תדשא הארץ וגו' עץ פרי עושה פרי, שיהא טעם עצו ופריו שווה, והיא הוציאה רק עץ עושה פרי שלא היה טעם העץ כטעם הפרי, ולכן לאחר מכן בחטא אדם הראשון נתקללה, ומכל מקום מצינו במדרש (ב"ר ה, ח) למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, שהוציאה הדשאים למיניהם, ולא אמרה הארץ הן חטאתי ונתקללתי ומה יש לי לעשות עוד רצון קוני, אלא מיד רצתה בזריזות לעשות רצון קונה בלי להתעכב אפילו רגע, עד שלבסוף לעתיד לבוא יתוקן חטאה שיהיה אז טעם עצו ופריו שווה, כדדרשו חז"ל (כתובות דף קי"ב ע"ב) עתידין אילני סרק שיטענו פירות, דהיינו שגם בעץ יהיה טעם הפרי, וממנה ילמדו כל באי עולם להזדרז לעשות רצון קונם, שלא כעצת מרגלים שהיתה לימנע עתה מלעשות נחת רוח להבוכ"ע, עד שיתקנו כל מעשיהם וענייניהם.

ומשה רבינו כששלחם ביקש ללמדם הדרך הראויה לעבודת ה', שלא יטעו טעות זו. ולכן אמר להם עלו זה בנגב ועליתם את ההר, רצ"ל אם רוצים אתם באמת להתעלות, הרי שאל תחששו מזה שתראו את הנגב שהיא פסולת של ארץ

אמור; וכעת נדפס גם בבארות המים בפרשתן).

ולהנ"ל יובן מש"כ וראיתם את הארץ שאתם נשלחים לתקן את מה שחטאה הארץ ששינתה ממאמר הקב"ה ולא עשתה עץ פרי, ומזה נמשך הפגם לאדם הראשון שיחטא אח"כ, והיא נתקללה גם בעווננו, וע"י שיתקנו זה יתקיים וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה', שהארץ תשוב ותקיים מה שציווה לה ה' שתוציא טעם עצו ופריו שווה, ע"י שוראיתם אותו, כלומר שתראו את ארץ ישראל בעין יפה ותשלימו שליחותכם באופן הראוי, אז תתקן הארץ את עצמה ותקיים את מצוות ה', ויתוקן כל זוהמת חטא אדה"ר ותתגלה מלכות שמים על פני כל יושבי תבל.

ואכן כל זה היה מתקיים אם היו המרגלים מתחזקים באמונתם לעשות רצון יוצרם, אבל כשנכשלו בעצתם הרעה וישבו וילינו את כל העדה ויתנו את קולם בלילה ההוא, ובכו בכיה של חינם (במדב"ר טז, כ), אז נקבע להם בכייה לדורות, חורבן ביהמ"ק וגלות ישראל, שהכל נמשך מאותה זוהמת החטא שעדיין לא תוקן, עד שיבוא העת הנכון בו ירא ה' וירא בעני עמו ויעשה למען שמו הגדול ויתגלה כבוד מלכותו עלינו ועל כל העולם כולו, במהרה בימינו אמן.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ישכר רייך שו"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' אברהם שלמה ראטה מפעיה"ק, לוי - החתן שלום מנדל נ"י (ח"ר נחמן ויספיש מפעיה"ק), שלישי - הרה"ג רבי שלום צבי סופר שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מערלוי שליט"א ורב קהל ערלוי בירושלים, רביעי - החתן החבר יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' בנימין צבי דיקשטיין מפעיה"ק (ב"ר שלום יוסף מרחובות), חמישי - הרה"ח ר' אהרן ישעי' שפיצר מיוניאן סיטי, שישי - מרן שליט"א [וערך מרן שליט"א מי שברך לרגל הולדת הבת להרה"ג ר' ישכר רייך שליט"א מקרית הבעש"ט בפ"ת (ב"ר אפרים מק. הבעש"ט, וחהג"ר מרדכי ברנט שליט"א), להר"ר יששכר וורובל מקרית צאנז טבריה (ב"ר שלמה זלמן מפעיה"ק, וח"ר יוסף מאיר וולנר מפעיה"ק), ולהר"ר שלום בלומענברג מפעיה"ק (ב"ר פנחס ממאנסי, וח"ר משה יעקב וקס מפעיה"ק)], שביעי - החתן יוסף נתן נ"י בן הרה"ח

ר' בנימין הרשקוביץ מלונדון (ב"ר משה מלונדון, וח"ר בערל רוזנברג מפעיה"ק), החתן יהודה אהרן גרינברג נ"י, החתן אברהם יונה וינברגר נ"י החתן אהרן דוד בלומנטל נ"י, החתן אלימלך שבתי פיליפ נ"י, הרה"ח ר' משה הרשקוביץ מלונדון, הבחור הבר מצוה צבי נ"י בן הרה"ח ר' אברהם מרדכי שכטר מפעיה"ק, אחרון - הרה"ח ר' אפרים רייך מקרית הבעש"ט - פ"ת, מפטיר - הרה"ח ר' פרץ רוטנברג מפעיה"ק, הגבה - הרה"ח ר' משה מרדכי מנדל מב"ב, גלילה - הרה"ח ר' אברהם בנט מב"ב.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יהושע ברויאר משיכון סקווירא.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (במדבר יג, א-ג) וידבר ה' אל משה לאמר, שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל. ובבעל הטורים כתב דסופי תיבות 'שלח לך אנשים' הוא 'חכם', שציוה עליו שישלח אנשים חכמים וצדיקים לרגל את הארץ. וכבר עמד בזה כ"ק מרן אדמו"ר זצללה"ה דמה קמ"ל בכך שישלח אנשים חכמים וכי ס"ד שישלח שוטים וטפשים, הרי מילתא דפשיטא היא שבכדי לרגל ולבחון כראוי את כל עניני הארץ צריך איש חכם ומבין דבר.

במדרש (במדב"ר טז, ו) זה שאמר הכתוב (ישעיה מד, יח) לא ידעו ולא יבינו כי טח מראות עיניהם, וצ"ב.

ויתכן לפרש ע"פ מש"כ רביה"ק מהרצ"א זי"ע באגרא דכלה (פר' ואתחנן ד, ה) עה"פ ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים וגו', דיל"ד מה שפתח ביחיד בלשון 'ראה', וסיים בלשון רבים 'אתכם'. וזל"ק, ונראה עפ"י אשר שמעתי מכבוד מחו' הרב המקובל המפורסם בישראל הרב מהרצ"ה, אשר השם ס"ט מע"ב שמות הוא שם רא"ה, שהוא מורה נבוכים בדרך הישר, והנה גם בחוקים ומשפטים יש תרמית היצר, באמור אל האדם אשר זה מצוה ובאמת הוא עבירה וכן בהיפך, והנה להיות סגולת זה השם להוליך עורים בדרך לא ידעו, והנה גם בהסתפק דרך החוקים יש לכויז זה השם הוא רא"ה ובעיניו יראה וללבו יבין את הנרצה לעבוד השי"ת, וז"ש רא"ה למדתי אתכם, היינו למדתי אתכם השם הנ"ל ובזה תרשו את הארץ, עכל"ק.

ויש לפרש בזה מאמר חז"ל (תמיד דף ל"ב ע"א) איזהו חכם הרואה את הנולד, רצ"ל מי שהוא

הראשונות במצרים, כיון שלא רצה להכות על הנהר לפי שהיה לו טובה מזה, וכדאמרו חז"ל במדרש (שמו"ר ט, י) אמר רבי תנחום למה לא לקו המים ע"י משה, אמר לו הקב"ה המים ששמרוך כשהשלתך ליאור אינו דין שילקו על ידך, חייך לא ילקו אלא על ידי אהרן, ע"כ. וכמו כן במכת כנים שבא על ידי אהרן דייקא כי 'לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול ולקה על ידי אהרן' (וראה ב"ק דף צ"ב ע"ב). ויש ללמוד מכך ענין הכרת הטוב אפי' כלפי הדומם, ושלא יאמרו מה שייך להחזיק טובה להדומם שאין בו שעת ושכליות, כי כל פעל ה' למענהו וגם הדומם ישנו בו מהות, על ידי המלאך הממונה עליו ושייך אצלו בחי' הכרת הטוב וכיוצ"ב.

לכן אמר לו הקב"ה למשה שלח לך אנשים, וברש"י לך לדעתך, והיינו שירדו לסוף דעתו של משה רעיא מהימנא, אשר קבע כי אף כלפי הדומם ישנו בחי' הכרת הטוב וכל כיוצא בו, וממילא ידעו כי אין להם לדבר לשון הרע אף על הדומם על עצים ואבנים של ארץ ישראל. וזהו שנסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, כי היה להם ללמוד ממרים שלא לדבר לשון הרע, כי כאמור אף על הדומם שייך בחי' זו.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר משה יוסף הרשקוביץ מאלעד, לוי - הר"ר אלחנן שלמה זלמן פולק מפעיה"ק, שלישי - הרב צבי מאיר לייפער ממאנסי, גלילה - הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין מפעיה"ק.

בזמירות בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' אלימלך בלום מחיפה, דרור יקרא - הרה"ח ר' משה אליעזר שמעון מירושלים, שבת היום - הרה"ח ר' אהרן אליעזר קניג מביתר עילית.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (במדבר יג, א-ב) וידבר ה' אל משה לאמר, שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל וגו'. בבעל הטורים כתב, שלח לך אנשים ס"ת חכם, שיהיו אנשים חכמים וצדיקים עיי"ש. צריך לבאר כוונת הרמז בזה. וברש"י, שלח לך, לדעתך, אני איני מצוה לך,

יודע להשתמש בשם הק' הנ"ל העולה מספר רא"ה הוא הוא החכם אשר הוא יודע כדת מה לעשות, ולבבו יבין הדבר אשר הוא צריך לעשות לעבודת בוראו.

והנה אותם המרגלים הרי לא היו אנשים פשוטים, וכאשר העיד עליהם הכתוב (במדבר יג, א) כולם אנשים ראשי בני ישראל המה, וברש"י באותה שעה כשרים היו. ובוודאי שבמעשיהם התכוונו לשם שמים, כאשר כבר האריכו בזה בספה"ק בכמה וכמה אופנים, אלא שטעו במחשבתם והחליפו טוב ברע, ובכך קלקלו את השליחות לגמרי, ואלמלי היה יודעים לכוון באותו שם קדוש אשר הוא מורה נבוכים בדרך הישר, היו מבינים כי לא זו דרך הישרה, והיו הולכים בתום לקיים שליחותם נאמנה, אלא דבגין שלא ידעו לכוון את השם הנ"ל באו לכלל טעות.

וי"ל דלכן הסמיך הפסוק לא ידעו ולא יבינו כי טח מראו"ת עיניהם, רצ"ל שטעותם וקלקולם מחמת שלא ידעו לכוון השם הקדוש רא"ה אשר הוא כאמור מורה נבוכים בדרך וסגולתו להוליך עורים בדרך לא ידעו לדעת המעשה אשר יעשו, וכיון שלא ידעו ולא הבינו זאת באו לכלל טעות. וזה רמז נמי בבעה"ט שלח לך אנשים סופי תיבות חכ"ם, שרמז לו הקב"ה שישלח אנשים כאלו אשר הם בבחי' חכם הרוא"ה את הנולד, דהיינו שיודעים לכוון את שם קדוש זה, ובכך לא יבואו לידי תקלה ומכשול.

בתוה"ק וידבר ה' אל משה לאמר שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו', וברש"י מהמדרש למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר, ע"כ. וכבר נתחבטו המפו' להבין האיך היה להם ליקח מוסר שלא לדבר על עצים ואבנים של ארץ ישראל, ממה שראו שמרים נענשה על שדברה על קדוש ה' אדון הנביאים, דמנלן ללמוד ממנה שאף על נחלת הארץ אין להוציא דיבה.

וי"ל, דהנה מצינו גבי משה רבינו ע"ה אדון הנביאים אשר לא רצה לעשות בעצמו בג' מכות

עליהם אימתה ופחד עד שמתוך כך נוצחים בני ישראל במלחמה.

וביאור הדבר כי בראשית הבריאה יצר ה' אלוקים את האדם בצלם אלוקים הניכרת על פניו, וכל אשר נשמת שד"י בקרבו הרי שחקוקה בפניו צלם אלוקים, שעל ידי כן נופל חיתתו על כל ברואי הארץ, ואף כל החיות והבהמות שבעולם יראים מצורת פניו הק', וכידוע עובדות מצדיקים לאין שיעור, ושמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שמרן הדברי חיים זי"ע נסע פעם אחת לרופא אחד בוינה, והלך לבקר שם בגן החיות, וכשנתקרב לעבר האריות נעמדו על שני רגליהם מחמת יראת הכבוד, עד אשר עבר מעל פניהם, ואין זה שום פלא, דרק מי שחוטא ופוגם בנשמתו נדמה כבהמה, ואז החיות והבהמות שולטים עליו, אך צדיק אמת מתקיים בו קרא ומוראכם וחתכם יהיה כל פני חיות השדה, כי כשמזכך עצמו האדם כראוי בקדושה ובטהרה, הריהו זוכה להשראת השכינה ולצלם אלוקים החקוקה על פניו, וממילא נופל אימתה ופחד על כל חיות השדה, וכל שכן על בני אדם.

ועל זה אמר הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך היינו שחקוק עליו הצלם אלוקים, ועל ידי כן גופא ויראו ממך ותפול עליהם אימתה ופחד, על הקרובים ועל הרחוקים. וממילא שוב אין צריכים עוד כלל לכלי זין וכלי מלחמה, רק מכח שם ה' החקוקה בפניו בצלם האלוקים, גופלים כל אויביו מפניו. ועל זה רמז המשורר האלוקי באמרו 'אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר, כלומר על ידי הצלם אלוקים החקוקה בפני האדם, על ידי כן נוצחין במלחמה.

והוא אשר אמרו חז"ל (שבת דף קנ"א ע"ב) אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה, שנאמר (תהילים מט, יג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו, והיינו כנ"ל שכל אדם שהנשמה בקרבו יש עליו צלם אלוקים, אולם כאשר הוא חוטא הריהו מאבד ממנו הצלם אלוקים עד שפניו דומים לבהמה. (וראה מהרש"א בחידושי אגדות שם, ד"ה נמשל; וראה לכ"ק מרן זי"ע בשיעור חומרש"י פרשת ויצא תשל"ג, גליון אלף תקפ"ד). וכיון שמאבד האדם הצלם האלוקים שעל פניו, שוב

והרבה קולמוסין נשתברו לבאר זאת, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (פסוק ג) וישלח אותם משה וגו' על פי ה', והיינו ששלחם על פי ציווי הבורא ית"ש, ואף דרש"י פי' על פי ה' ברשותו שלא עיכב על ידו, מכל מקום הלא אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

ובמדרש (במדב"ר טז, ו) זה שאמר הכתוב (ישעיה מד, יח) לא ידעו ולא יבינו כי טח מראות עיניהם, וצ"ב.

עוד איתא במדרש (קה"ר א, לב) עה"פ (קהלת א, יג) ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה, מהו ולתור בחכמה, תור לחכמה לעשות תואר לחכמה, האיך מה דאת אמר (במדבר יג, ב) שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען. וצ"ב מה הוכיח מקרא דפרשתן דכוונת 'לתור בחכמה' הכוונה לעשות תואר לחכמה.

- וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך -

והנראה לבאר ובהקדם מה שכתב רביה"ק מסיגעט זי"ע בייטב לב (פר' ראה) לבאר סמיכות הכתובים בריש פר' ראה להאמור בסוף פרשת עקב (דברים יא, כב-כה) כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת גו' לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ה' אלקיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם. דלכאו' היה לו לומר לא יתיצב איש נגדכם וכיוצ"ב, ועוד כמה דקדוקים.

וביאר בקדשו, ותורף דבריו הק' בתוספת נופך, דהנה מדרך העולם כשנצרכים לגשת למלחמה, הרי שנערכים לכך בכלי זיין וכלי משחית, גבורי חיל וטכסיסי מלחמה, עד אשר כפי כח גבורתכם כך יוכלו לנצח ולהכניע האויב. ברם לא כן חלק עם בני ישראל, אשר כבר אמר הכתוב (תהלים כ, ח) אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר, ולא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאו"ת (זכריה ד, ו), וה' הוא גבור ואיש מלחמה והוא שלוחם מלחמתן של ישראל, עד שהם אינם נצרכים כלל לכלי זין ומגיני מלחמה, כי אויביהם גופלים מפניהם מאליהם, וכמו שנאמר (דברים כח, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ותפול

פרצה בים רוח סערה עזה שטלטלה את הספינה הגה והנה, יעלו שמים ירדו תהומות, וכל נוסעיה היו נתונים בסכנה עצומה של טביעה בים הגדול. מרגע לרגע זעף הים יותר והספינה שנעה ונדה החלה לשקוע במצולות. הנוסעים המבוהלים השליכו כל משאותיהם הכבדים אל תוך הים, להקל על משא הספינה, אבל כל פעולותיהם לא הועילו. במצב נואש זה ניגש רבי אלעזר אל קברניט הספינה ובקש ממנו שיניח לו לעמוד ליד מקום הנהגת הספינה, בהבטחה שהסערה תיפסק מיד. באין מוצא אחר הסכים הקברניט, ורבי אלעזר נעמד שם על מקומו, כשהוא מגביה כובעו מעל מצחו, בהטעימו, שעושה זאת, כדי שהשר של ים יביט בצלם-אלקים החקוק על מצחו. אכן תיכף כשעשה פעולה זו, נח הים ושקט מזעפו והספינה נסעה לדרכה בהשקט ומנוחה.

גם אודות רבינו הבעש"ט הקדוש מסופר, שפעם רקמו שונאי ישראל באחת המדינות, עלילת דם קשה על היהודים במדינתם. כתוצאה מהעלילה נאסרו הרבה יהודים וגזרו עליהם להשתמד, אולם גם גורלם של רבים מהם שלא עמדו בנסיון והשתמדו רח"ל, לא היה טוב, כי לבסוף עוד הוציאו לשריפה רח"ל ונודע בזה העובדא באריכות על אותה שבת קודש בצלו הטהור של הבעש"ט הק'. וממחרת השבת קרא הבעש"ט לכינוס מיוחד של תלמידיו הקדושים, ואמר להם, שרצונו לשאול את הס"מ בעצמו, למה עולל כזאת ליהודים, שאם כבר עשו רצונו והשתמדו, למה שרפו אותם [כי בעצמו חשש לעשות זאת, מפני הסכנה]. הבעש"ט הק' עשה מה שעשה, עד שהס"מ ירד אליהם, באופן שרק הבעש"ט ותלמידיו ראוהו. מיד בהגיעו, פצח הס"מ בטרונאי וכעס עליהם על שהורידוהו מלמעלה, כשהוא מספר, שמזמן בריאת העולם עד היום, ירד בעצמו לעולם הזה רק שלשה פעמים, בחטא אדם הראשון, במעשה שני עגלי זהב שעשה ירבעם בן נבט ובחורבן בית המקדש. כשראה הבעש"ט הק' את כעסו הגדול של הס"מ, ציווה על תלמידיו הקדושים שיגביהו מגבעתם ויגלו מצחם. כשעשו התלמידים כדבריו, נפלה מיד בהלה גדולה על הס"מ, כוחו תש ולא היה

אין יראים מגשת אליו, וממילא צריך הוא להלחם כדרך העולם בכלי משחית וכלי זין.

זהו שאמר הכתוב, **כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת וגו' לא יתיצב איש בפניכם**, ויש לדרוש הכתוב, שלא ישרה ויתייצב על פניכם סתם דמות וצלם של איש, אלא צלם אלוקים יהיה בפניכם, ואז ממילא יהיה **כי פחדכם ומוראכם יתן ה' על פני כל הארץ**, כלומר שבכח הצלם אלוקים שעל פניכם תפול אימתה ופחד על המזיקים שיהיו יראים המזיקים להביט בכם. ולזה מסמיך הכתוב ואומר, **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה**, כלומר שלפי ערך פניכם כך תהיה הברכה או הקללה, דהיינו את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם וגו', שאז יהיה דמות וצלם אלקים על פניכם ותזכו לברכה, כי שם צוה ה' את הברכה ויהא שם ה' נקרא עליך, ובכח ברכה זו יזכו לנצמח במלחמה, אולם אם ח"ו והקללה אם לא תשמעו וגו', ובכך יחסר מכם דמות וצלם אלקים ותחול הקללה ח"ו, עכתוד"ק בתו"ב.

ויבואר המשך מאמר המשורר האלוקי דוד המלך ע"ה 'אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר, המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד', ע"ד המבואר בספה"ק במה שמצינו אצל בלעם הרשע (במדבר כד, ד) נופל וגלוי עינים, כי אצל הרשעים אין שייך בחי קבלת פני השכינה בקומה שלימה, ולזה לא היה רשע זה יכול לעמוד בפני השראת השכינה, ומהאי טעמא גופא אשר אנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר' שהוא כאמור הצלם האלוקים השרוי על האדם, על כן 'המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד', ולא יוכלו האויבים והשונאים לעמוד מפני האדם השורה עליו צלם אלוקים.

- מגורם ופחדם של הגויים הוא מפני העם -

בענין זה האריך מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה דרשות חורש"י תשמ"ג, פר' בלק) וביאר עפ"י הפסוק (במדבר כב, ג) ויגר מואב מפני העם וגו' ויקץ מואב מפני בני ישראל. דיש לדייק בלשון, מפני בני ישראל, מדוע לא נאמר, ויקץ מואב מבני ישראל. ועפ"י מעשה שהיה אצל הגה"ק רבי אלעזר רוקח זי"ע, בעל מעשה רוקח, שבאמצע נסיעתו בספינה

ביכולתו להרע להם יותר. לשאלת הבעש"ט, השיב הס"מ, שבשריפת היהודים, היתה כוונתו לשם שמים, שמהם ילמדו אחרים, שלא לצאת לשמד, ע"כ העובדא (וראה דרשות חורש"י תשד"ם, פר' ויחי).

וזה הכוונה בפסוק ויגר מואב מפני העם מאד, שכל מגורתם ופחדם מבני ישראל היתה מפני העם, הפנים היהודית שלהם, הצלם אלקים, כי רב הוא, שידעו על עוצם כוחם של בני ישראל שנובע משמירתם את צלם האלקים, אשר זכות זו עומדת להם להתגבר על אויביהם ולהכניעם.

ולזה אמר הכתוב עוד 'ויקץ מואב מפני בני ישראל', היינו מהצלם אלוקים שלהם, ועל כן קראו לבלעם הרשע ליעץ להם היאך להכשילם ולהכניס בהם זוהמא וטומאה עד שתסתלק מהם הצלם אלוקים והשראת השכינה, יעו"ש בדבה"ק. - האדם אשר מקיף גבול לאיבריו הוא יש אצלו השמות הק' חקוקים על פניו -

ובספה"ק אור מלא להרה"ק מקאסאן זי"ע (ריש פר' שמות; וע"ע בפר' תצוה, עה"פ ושכנתי בתוך בני ישראל) בשם הרה"ק רבי משה אסטרהיר צוק"ל מחותנו של רביה"ק העטרת צבי מזידיטשוביב (הובא בס' שמועה טובה, פר' וארא) במה שכתב הרח"ו זי"ע בשער היחודים שהעינים והחוטם הם שם הוי"ה ב"ה, וכן שאר האברים רמוזים לשמות הק', ושאלוהו להרה"ק מזידיטשוביב זי"ע דהלא כל הגוים אשר לא מבני ישראל הם יש להם גם כן חיתוך אברים כמו לישראל עם קדוש, וא"כ במה נתייחדו ישראל בדמות ותואר צורתם שיש בהם צלם אלוקים.

והשיב להם, עפ"י מה דפסקינן להלכה (שו"ע או"ח, סי' לב, סעי' א) שכל אות צריך להיות מוקף גויל ואם לאו אינו אות, ועל כן בני ישראל אשר אבריהם מוקפים ומוגדרים בגבול ומיצר, שלא יביטו בעיניהם רק עפ"י התורה, ולא ישמעו באזניהם דברים בטלים, ופיהם לא ידברו דברים בטלים ולשון הרע וכו', והאיש הישראלי שהוא נזהר ונשמר בכל איבריו לבל יכשל בשום דבר איסור, ומשתמש בהם רק לעשות רצון קונו וצורו, וע"ד האמור (תהלים מ, ט) לעשות רצונך אלוקי חפצתי, שעוצם עיניו מראות ברע שלא

יעברו על איסור ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ולכל איבריו הוא שם גבול וקץ לבל ימרו את פי ה', על כן איבריהם הם אותיות, וממילא מצטרפים החוטם והעיניים להשלים שם הוי"ה ב"ה ולהיות על פניו דמות צלם אלוקים. משא"כ הגוים שמשתמשים באיבריהם בכל מילי דאיסורא ואינם עושים היקף וגבול לאבריהם כי אם נותנים דרור לכל תאוותיהם הבהמיות לעשות ככל העולה על רוחם, על כן אצלם אינם נקראים שמות הק', עכדה"ק ודפח"ח, יעו"ש באור מלא מה שביאר עפי"ז.

ויפורש בזה מאמר המשורר האלוקי דוד המלך ע"ה (תהלים כז, ח) לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש, רצ"ל שאם יש לו לאדם לב חורש מחשבות און מלא בתאוות שפילות וארציות, ויש לו עין רואה ולב חומד, ממילא מסיר ופורץ הגבול אשר שם לעיניו, ובכך מאבד חלילה את הצלם האלוקים שעל פניו, עד שאינו זוכה עוד לבחי' פניך ה', כי אין שם הוי"ה חקוקה בפניו. לא כן כשנלחם האדם ביצרו, ובד בבד מתחנן לפני קונו שיסייעו לשמור עיניו כראוי, ומבקש 'העבר עיני מראות שוא' (שם קיט, לו), לבל יכשל חלילה בראיות אסורות, וגם אם נכשל בשגגה הרי לבו שבור בקרבו כחרס הנשבר, ומתחרט ושב בתשובה על כך, ומפיל תחינתו לפני צורו שלא יכשל שוב. וכן מציב לעצמו גדרים וסייגים על כל איבריו שיעשו רק רצון השי"ת, הריהו זוכה שיהיו פניו בבחי' פניך ה', שיהיה חקוק בפניו שם הוי"ה ויהיה לו צלם אלוקים. וזהו 'לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש', היינו שיהיו עיניו נתונים בתוך מיצר וגבול, ועל ידי כן יהיו האותיות מוקפות גויל כאותיות של ספר תורה, וממילא יקויים בו וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך ויראו ממך.

- תפקיד האדם בעולמו לחבר הצורה הגשמית עם הצורה הרוחנית -

בהאמור יתבארו הכתובים בפר' בהעלותך (במדבר י, ט) וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם ונושעתם מאויביכם וגו', ונודע המה דברי הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע (ליקוטי אמרים אות לג; הובא בס' עבודת

כגויי הארצות, אלא והרעותם בחצוצרות לפני ה' היינו שיתקנו את שתי חצאי הצורות, לחבר ולאחד הצורה הגשמית לרוחנית, ובכך תזכו לצלם האלוקים שיהיה שרוי על פניכם, ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ובכך ונושעתם מאויביכם.

והנה זה ברור כי מי שמתנהג בקדושה ובטהרה מעודו, ומצעירותו לא פגם ולא נכשל כלל וכלל, אלא שמר על כל רמ"ח איבריו בשלימות, הוא זוכה לצלם האלוקים בשלימות, ושם ה' נקרא עליו, אולם מה נאמר ומה נדבר כי על אנשים שכמותנו אמר הכתוב (עזרא ט, ו) בושתי ונכלמתי להרים אלוה פני אליך, ואני מלא בושח וכלימה, על אשר נסתלק ממנו הצורה הקדושה שחקק השי"ת בפני הוא הצלם האלוקים, ועל ידי שאין אני מתנהג כראוי הרי שבזה נפגם כאמור בצלם האלוקים, עד אשר חשך משחור מאור הפנים ולכן בושתי ונכלמתי להרים פני אליך (וראה לכ"ק מרן זי"ע, שפע חיים רעד"ר ח"ה, פר' ויקרא, מאמר א, אות יז).

- העצה להחזיר הצלם אלוקים מחדש הוא ע"י התורה הק' -

אכן העצה היעוצה להחזיר ולהשיב הצלם האלוקים אל האדם, הוא על ידי דביקות בתורה הק' ולימוד בהתמדה וברציפות, וכמו שכתב בספה"ק עה"פ (דברים לג, ד) תורה צוה לנו משה, דצוה לנו מ'שה ראשי תיבות צל"ם, שעל ידי לימוד התורה הק' כראוי אפשר להחזיר את הצלם האלוקים אף אחר שכבר נכשל ונפל ונדמה כבהמה, כי בכח התורה לחדש כנשר נעוריו שיהיה כבריה חדשה וכקטן שנולד, עד שחוזר ומאיר פניו באור פני מלך חיים בצורת צלם אלוקים, וזאת משום שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה (רמב"ן עה"ת בפתיחה), כי קוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק ח"ג, פר' אמור דף ע"ג ע"א), ולכן על ידי שמדבק האדם עצמו אל התורה הק', הריהו זוכה שיקויים בו הכתוב 'כי שם הוי"ה נקרא עליך', ומתחדש בו צורתו בצלם אלוקים.

ויורמז במאמר המשורר האלוקי באמרו (תהלים קכב, ב) עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, ודרשו חז"ל (מכות דף י' ע"א) עומדות היו רגלינו

ישראל, פר' בהעלותך) דחצוצרו"ת הוא אתוןן 'חצי צורות', 'כסף' היינו שיהיו כוספים ומשתוקקים זה לזה, ומה מאוד עמקו דבריו הק' שהם עמיקין וטמירין. והרבה ביאורים נאמרו בספרן של צדיקים בביאור דברי קדשו. ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע באגרא דכלה (פר' בהעלותך, עה"פ עשה לך שתי חצוצרות) ביאר בזה עפ"י הנודע מהמקובלים שהנפש היורדת לגוף האדם למטה בעולם הזה הוא השתלשלות והמשכה מצורתה בשמי מעל ברוחניות, ותפקיד האדם בעולמו היא לאחד ולחבר שתי הצירות יחדיו, וכשמתנהג כראוי בקדושה ובטהרה או אז מתאחדים שתי הצורות הגשמי והרוחני ביחודא שלים.

והרחיב בזה עוד הדיבור בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש אדר, מאמר שקל הקודש, מאמר ב, דרוש ג' בסוף הדרוש) וביאר בזה ענין מחצית השקל על דרך זה יעו"ש. וזה שאמרו חז"ל במדרש (תנחומא פר' תשא, ג) אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, א"ל הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאלו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין ממה שקראו בענין וידבר ה' אל משה לאמר כי תשא את ראש שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא, ע"כ, ותורף דבריו דמשה רבינו היה בחי' דעת הוא חיבור והתקשרות, והשפיע לכנסת ישראל שפע טהרה וקדושה, שעל ידי כן יוכלו לחבר ב' החצאי צורות ולקשר צורתם הגשמי למטה בצורתם העליון, וכדהמליצו חז"ל (ברכות דף ל"ג ע"ב) אין לגבי משה מילתא זוטרתיה היא, שמשו רבינו ע"ה השפיע לסובביו שפע קדושה וטהרה, וחשש שרק כעת כשהוא חי אז הוא נותן להם פרשת שקלים שזוהו ענין מחצית השקל שני חצאי נפש לקשרן ולחברן יחד, ושמה משמת איני נזכר, עי"ש דבריו הק' הנפלאים.

ולענייננו י"ל שעל ידי שמקשר ומחבר האדם שתי החצאי צורות התחתון לעליון, על ידי כן זוכה שישרה על פניו שם הוי"ה ב"ה ודמותו יהיה כדמות צלם אלוקים, וזהו שאמה"כ וכי תבואו מלחמה וגו', או אז לא יצטרכו להלחם בכלי זין

הגשמי, וממשיכים שיהא להם דמות וצלם אלוקים, על כן ולא קמה עוד רוח באיש 'מפניכם', היינו מפני הצלם אלוקים שבכם, שיש לכם על ידי שאתם מקשרים הצורה אשר בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ועל כן ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

ויתורץ בזה מה שנתקשיתי מאוד מעודי על המסופר כאן בספר יהושע, דבשעה שעמדו ישראל ליכנס לארץ ישראל עמד יהושע ושיגר מרגלים שנים לרגל ולתור את יריחו, ולכאן' היאך הכניסו עצמם לכלל סכנה, והלא יהושע הוא בעצמו ראה היאך שנכשלו בזה בני ישראל במדבר, ומפני מה שלח כעת שוב מרגלים. ולהנ"ל יובן שפיר, כי יהושע בחכמתו הבין וידע כי אין צריך כלל להלחם באופן טבעי, ועל כן שלח מרגלים שיראו שהאויבים נופלים מפניהם מפני צלם האלוקים החקוק בפניהם.

ולזה אמר השי"ת למשה שלח לך אנשים, סופי תיבות עולה חכ"ם, ורמז בזה דכשולח משה אנשים לתור את הארץ יראה שיהיו אלו אנשים צדיקים, אשר לא יעלו על דעתם שצריך לטכסיסי מלחמה וכלי זין, כי לא ילחמו כי אם על ידי הצלם אלוקים, ולזה רמז בסופי תיבות ענין החכמה, כי 'חכמת אדם תאיר פניו' (קהלת ח, א), ורומז לצלם האלוקים שעל פניהם, שעל ידי כן ימוגרו כל אויביהם תחתיהם.

ויתבאר עוד הכתוב 'מי כהחכם ומי יודע פשר דבר חכמת אדם תאיר פניו ועוז פניו ישונא', וברש"י מי כהחכם מי בעולם חשוב כאדם חכם, ומי יודע פשר דבר, פשרון של דבר, כמו שמצינו בדניאל מתוך חכמתו שהיה חכם ביראת שמים נתגלו לו רזי פשרין, מי כמשה עושה פשרים בין ישראל לאביהם שבשמים. ועוז פניו ישונא משאר הבריות עד (שמות לד, כט) כי יראו מגשת אליו כי קרן עור פניו. ומבואר בדברי רש"י שחכם הוא האדם הירא שמים השומר עצמו מכל רע ושם גבול וקצבה לעיניו ואינו הולך שולל אחר יצרו, ויודע שלא הותר לעשות הכל, והחכם שהוא מכיר בכך הרי שהוא חכמת אדם תאיר פניו ועוז פניו ישונא והוא זוכה שחכמתו ויראת שמים שלו מאירים פניו בצלם אלוקים באור עליון, באור פני

במלחמה בשביל שערי ירושלים שהיו עוסקין בתורה, והיינו שבכח התורה הק' שרתה שם הוי"ה על פניהם, והיה שם הוי"ה נקרא עליהם, ובכח הצלם אלוקים שהיה שרוי על פניהם נפלו אויביהם לפניהם לחרב ונושעו מאויביהם.

- ביאור פרשת המרגלים ע"ד האמור -

עפי"ז יבואר היטב פרשת המרגלים, שבני ישראל חפצו לשלוח המרגלים לתור את ארץ כנען לדעת הדרך ילכו בה, ומהיכן נוחה היא ליכבש, וכאשר ביאר הרמב"ן ז"ל ענין שליחת המרגלים שלא רצו בני ישראל לסמוך על הנס, ועל כן חפצו בדרך הטבע לידע היאך יוכלו לכבשו כראוי, ולזה הסכים משה על ידם. ואמנם הקב"ה אמר למשה רעיא מהימנא ע"ה, הן אמת כי אילו היו בני ישראל צריכים לכבוש את אדמת הארץ במלחמה כשאר מלחמות גויי הארצות, היו צריכים רכב וסוסים גבורי כח וכלי זין, ברם הלא אינו כן, כי אין בני ישראל צריכים לסוס ורכב, כי על ידי אשר 'שם הוי"ה נקרא עליך', ויש עליהם צלם אלוקים דמות דיוקנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה וממילא תפול עליהם אימתה ופחד, ובקל יוכלו לכבוש את הארץ המובטחת ארץ ישראל.

ויורמזו הדברים במה שסיפרה רחב הזונה למרגלים אשר שיגר יהושע לרגל את הארץ, וכאמרינו היום בהפטרה (יהושע ב, ט) ותאמר אל האנשים ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישבי הארץ מפניכם, והיינו שנתיראו מהצלם האלוקים אשר שורה על פניהם. ואמרה עוד (פסוק יא) ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אלוקיכם הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ונודע מה שדרשו חז"ל (סנהדרין דף צ"א ע"ב) בפסוק (תהלים ג, ד) יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדון עמו, יקרא לשמים מעל זה הנשמה, ולארץ לדון עמו זה הגוף. הרי ששמים מורה על הנשמה החצובה מתחת כסא הכבוד, וארץ מורה על הגוף הקרוץ מחומר עכור. ועל זה רמז הכתוב דכיון שבני ישראל מקושרים ומאוחדים, והמה מחברים צורתם אשר בשמי מעל הצורה הרוחנית ששוכנת ממעל עם הגוף

אימה ופחד על כל גויי הארץ.

וכשמקדש האדם ומטהר עצמו ומשתדל בכל כופו ויכולתו להלחם עם יצרו, ולעמוד כצור חלמיש כנגד כל המכשולות והנסיונות שהיצר מעמיד כנגדו, ושומר על עיניו מכל משמר להיות עוצם עיניו מראות ברע, או אז זוכה שיהיו עיניו מוקפות גויל ויש לו שם הוי"ה ב"ה בשלימות, ומתוך כך מתקיים בו הכתוב 'וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך ויראו ממך'. אולם באם ח"ו אינו מתנהג כראוי שוב מסתלק הימנו הצלם אלוקים, ואז חשך משחר תארו, וכלשון המקונן באיכה שתחת שיהא מאיר פניו בתואר וצורת אדם בבחי' חכמת אדם תאיר פניו, הרי שגרם בעוונותיו שנחשך מאור פניו ומסתלק ממנו הצורה הקדושה הצם האלוקים, ואז חשך משחור תארו מחמת הזוהמא והחטא.

ונודע בזה מה שסיפר מרן אאדמו"ר זי"ע על הרה"ק רבי דוד זי"ע בן הגה"ק החכם צבי שהיה קדוש עליון, והוא ישב תמיד בעליית הגג מופשט מחיזו דהאי עלמא, ולא היו רשאים לבא לפניו עד שבקשו תחלה רשות מהרבנית והיא עלתה אליו הגגה להודיע לו שאדם רוצה להכנס, ואז נתעורר וירד קצת מדבקותו עד שהיה מסוגל לקבל אנשים. פעם אחת הגיע אליו ראש הקהל ולא רצה להמתין עד שתעלה הרבנית לבקש רשות אלא התחיל לעלות מעצמו במדרגות, (וכפי הנראה מהמשך הסיפור שלא היה איש הגון). ויהיו כשמוע הצדיק קול פסיעות על המדרגות פתח את הדלת, ומיד שראה אותו פרץ בצחוק והדלת סגר בעדו. הלה נעלב עד עומק נפשו ויצא משם בחרי אף. כשאחר כך באה אליו הרבנית בקובלנא הלמאי נהג כך ב'ראש הקהל' שפרנסתם תלויה בו, הצטדק הצדיק ואמר לא ידעתי שהיה זה בן אדם, שכן למראית עיני נגלה בהמה ההולכת על שתיים עם כובע לראשה, ופותח פיו לדבר, וכשראיתי מחזה מוזר כזה צחוק היתה לי. ע"כ העובדא.

והיינו דמאחר וקידש עצמו אותו צדיק כל כך, וזיכך עיניו ביותר לא ראה לנגד עיניו רק את הצורה הרוחנית השורה על פני האדם, וכאשר ראה אדם שאינו מתנהג כשורה ואין מעשיו כראוי, עד שנסתלק הימנו הצלם

מלך חיים. ואנשים כגון אלו ציוה השי"ת למשה רבינו שישלח לתור את ארץ כנען, שיראו ויבינו כי לא בחיל ולא בכח, ואין צריכים כלל להלחם בפעולות גשמיות ובדרך הטבע, כי אם על ידי הצלם אלוקים שחכמת אדם תאיר פני על ידי כן תפול עליהם אימתה ופחד.

מעתה יתבארו דברי המדרש שהסמיך להכא הפסוק לא ידעו ולא יבינו כי טח מראות עיניהם, שלא ידעו ענין זה שעל ידי העיניים והחוטם נשלם צורת הוי"ה בפני האדם ויש לו צלם אלוקים, כי טח מראות עיניהם ולא היה להם חכמת אדם זה להאיר פניהם, דהרי כאשר יש לו לאדם צלם אלוקים, שוב נקרא עליו שם הוי"ה ב"ה והכל מתייראים הימנו, ואם מתנהג כראוי בקדושה ובטהרה זוכה הוא לצלם האלוקים.

וזה שרצה הקב"ה להראותם את הארץ הקדושה שידעו ויבינו כי היא הארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה (דברים יא, יב), ותכלית ארץ ישראל הוא לקדש ולטהר את האדם כראוי, שאז יזכה שיהיה נשלם שם הוי"ה ב"ה על פניו, ויהיו חקוק עליו צורת שם הוי"ה על ידי שהעיניים יהיו בשלימות. ואילו היו המרגלים הולכים באופן הזה היו מפילים אימה ופחד על כל רואיהם, ושוב לא היו נכשלים בשליחותם, ברם כיון אשר 'טח מראות עיניהם', נפלו מכל מדריגתם ובאו לידי מעשה זה רח"ל.

ולזה אמרו עוד במדרש והסמיכו הפסוק ונתתי אל לבי לדרוש ולתור בחכמה, רצ"ל שיהיה להם בחי' חכמה, ואז 'חכמת אדם תאיר פניו', דהרי אין אדם חוטא אלא אם אכן נכנסה בו רוח שטות (סוטה דף ג' ע"א), כי החטא הוא היפוך החכמה, ולכן נתתי אל לבי לקדשו לטהר את ליבי שיהיה לי לב טהור וזכך, וכמו שנאמר (תהלים נא, יב) לב טהור ברא לי אלוקים, לדרוש ולתור בחכמה - לעשות תואר לחכמה, שעל ידי כן אם יתנהג כראוי יזכה שיהיה לו תואר ודמות צלם אלוקים, שיהיה נראה כאדם עם צלם אלוקים, ולא ח"ו יהיה נמשל כבהמה נדמה. והסמיך כל זה לכאן כמה דאת אמר שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען, שזה היה תכלית שליחותם של המרגלים, שעל ידי הצלם אלוקים החקוקה בפניהם, יפילו

אימתה ופחד, אכן מאחר שחטאו נסתלק הארת פניהם וחשך משחור תארו, ועל כן עיני עיני ירדה מים.

ולעתיד לבוא כאשר ירומם השי"ת קרן ישראל, ויערה עלינו ממרום רוח טהרה ורוח תשובה יתקיים בנו היעוד (צפניה ג, כ) בשובי את שבותיכם לעיניכם שיהיה בחי' עיניים להיות כראוי, ואז אמר הוי"ה שיושלם שם הוי"ה על פניהם, ויחזור להם הצלם אלוקים ומתוך כך יראו ויפחדו מהם, ואז יתהפכו חדשים אלו מחושך לאור גדול, ויראו כי שם הוי"ה נקרא עליך שיהיה שמו שלם.

ויורמז במאמר חז"ל (ילקו"ש תהלים, פרק ט, רמז תרמג) דאין שמו ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, וידוע מש"כ זקה"ק הישמח משה זי"ע (סוף פר' תשא, ד"ה ה' ה') ענין זה מה שאין שמו וכסאו שלם, שכמובן אין שום חסרון כלפי מעלה ח"ו, דהרי הוא כולו רוחניות, ואין לו ראש תוך וסוף, ואין לו שום דמיון כלל, אלא החסרון הוא רק כלפי ענין השפע הנשפע להאי עלמא שאין אנו זוכים להרגיש שלימות השפעת השם הקדוש, ולהזכיר שמו הגדול, עי"ש דבה"ק. ואלמלא זכו ישראל היה גם בארץ הוי"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד בשלימות. ולעניינו י"ל, דהכוונה על צלם האלוקים שהיא השתלשלות משם הוי"ה, ובזמן הזה אשר חשך משחור תארו ועוונותיו גרמו שאין עינינו מוקפות גוויל ח"ו, ועל כן בשתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך כנ"ל, וחטאינו הם שגרמו כי אין שמו שם הוי"ה בשלימות, ואין לנו את הצלם אלוקים על פנינו, ועל כן אין שמו שלם, ולעתיד לבוא כאשר יתקון זאת או אז יהיה שם הוי"ה בשלימות ויחזור הצלם אלוקים כבראשונה.

ויתבאר בזה מש"כ בספה"ק מגלה עמוקות בפרשתן כמ"פ, שאלמלא חטאו וקלקלו המרגלים היה נתקן חטא אדם הראשון, והיה נשלם תיקון העולם, יעו"ש, ולהנ"ל שבחטא אדם הראשון ירדה זוהמא לעולם ונהפך מאל"ף לעי"ן כשפגמו בבחי' עינים, וכנאמר (בראשית ג, ו) כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעיניים, וזה גורם לתערובות טוב ברע ועל ידי כך ירדה זוהמא

האלוקים, היה נראה לו דמותו כדמות בהמה, כי חשך משחור תארו.

- המהלך בדרכי התורה מהפך עו"ר לאו"ר ומתקן פגם אדה"ר -

ובזה יתפרש המשך המקרא 'חשך משחור תארו וגו' צפד עורם על עצמם וגו', ועפ"י הידוע כי בראשית בריאת אדם הראון קודם שחטא עשה להם השי"ת כתנות עור באל"ף, ורק אחר החטא כשירדה זוהמא לעולם, אז נתהפך להיות כתנות עור בעי"ן. ואמרו חז"ל (ב"ר כ, כט) כי בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור באל"ף, והיינו כי רבי מאיר היה דבוק בתורה הק' בכל מאודו, והיה יודע כל התורה כולה, ובבחי' הכתוב (משלי ד, כה) ועפעפיך יישירו נגדך כדאמרו חז"ל (מגילה דף י"ח ע"ב), ובכח התורה הק' להפך מעי"ן לאל"ף, בבחי' הכתוב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, עד ששוב מתחדש צורת פניו וזוכה לצלם האלוקים שתשרה על פניו.

לא כן אם אינו הולך בדרכי התורה כראוי, שוב אינו זוכה שיהיה עליו הצלם האלוקים, ונתהפך לו כתנות אור באל"ף לעור בעי"ן, וזה שקונה הנביא ירמיה חשך משחור תארו דמכיון שלא התנהגו כראוי נסתלק מהם הצלם אלוקים ו'מחכמת אדם תאיר פניו' הושחר תארו עד מאוד להיות נמשל כבהמה נדמה, ועל כן צפד עור"ם על עצמם, היינו שנעשה כתנות עו"ר בעי"ן, שזה מורה על אדם הראשון לאחר החטא בקלקולו שנתהפך טוב לרע.

- חורבן הבית נגרם ע"י שנסתלק הצלם אלוקים מעל פני בני ישראל -

ומהאי טעמא חדשים אלו חודשי תמוז אב, שהם ב' החודשים המכוונים כנגד עיניים, ובבחי' הכתוב (איכה א, טז) עיני עיני ירדה מים, דמרמז על עין ימין ועין שמאל, שזהו גרמא בנזקין לכל חורבן בית המקדש, דמכיון שלא היו העיניים כאותיות יו"ד בשלימות, וחסרה מהם שם הוי"ה שלא זכו לצלם אלוקים על פניהם, וממילא לא נתייראו מהם אומות העולם והיה כח בידם להחריב עיר הקודש ובית המקדש, דלולא כן היו בורחים ונסים על נפשם בראותם תואר הצלם האלוקים של אנשי ירושלים, והיה נופל עליהם

והימים ימי ביכורי ענבים, דאיתא ענבים חסר יוד מכאן למגע עכו"ם הוא יין נסך, וביאר הר"ש מאסטרפאלי זי"ע כי אותיות הקודמות לאותיות ענבם הם סמא"ל שהוא שר של אדום, ולכך עכו"ם מנסך היין, כי הוא סמוך לאותיות ענב"ם, ע"כ. וכבר עורר בזה החיד"א באיזה מקומן (חומת אנך, בפרשת; דברים אחדים, דף קח) דלכאו' בתורה כתיב ענבי"ם מלא ביו"ד, ויש שתירצו שהוא מהתיבות שיו"ד קריין ולא כתיבן, יעו"ש.

והיינו שהיה הזמן גורם לכך שהם ימים הסט"א שולט בהם, ואשר על כן באו לידי נפילה, כי בג' חדשים אלו תמוז אב אלול שהם תחת שליטת הס"מ כנודע מספה"ק, מלבד חודש אלול אשר הוציא יעקב אבינו מתחת ידי עשיו (מאמרי חודש תמוז אב, מאמר א, אות ד, ועוד), וכדי להמתיק חדשי עינים אלו הם חדשי תמוז אב שיהיה בבחי' היעוד 'בשובי את שבותיכם לעיניכם' מתחילים עשרה ימים קודם לכן.

ועשרה ימים אלו רמוזים באות יו"ד של ענבי"ם, ומרמז על המתקת הס"מ ושבירת כוחם, כי היו"ד הוא בחי' החכמה כנודע, ללמדנו שאע"פ שאכן חדשי תמוז ואב הם תחת שליטת הסט"א, ברם אם יתחיל י' ימים קודם לכן להתעורר לקבלת עול מלכות שמים, וכל כוונתו לעשות רצונך אלוקי חפצתי, ויבקש מהשי"ת שיהא בעזרו שיוכל לקבל עול מלכות שמים כראוי, ובכך יצא מתחת שעבוד הס"מ לשבור כוחם, ונמשך בחי' החכמה עד אשר חכמת אדם תאיר פניו.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, והנה כשל כח הסבל באשר נעשה הבגד כולו קרעים, ואין בנו עוד כח לסבול, עיני עיני ירדה מים, ועד מתי נמתין עוד, ואין לנו אלא להתחנן אל אבינו אב הרחמן, אשר לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב, וה' הרואה ללבב יודע כי בני ישראל חפצים לעשות רצונו בלבב שלם, ויש להם שאיפה להתנהג כראוי, ובקשתנו 'והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך', והכוונה שלא יהיה בבחי' 'חשך משחור תארו', רק יהיה חכמת אדם תאיר פניו שיתוקן בחי' עינים בשלימות, ויהיו האותיות מוקפות גויל שיהיה שם ה' נקרא עליו בשלימות

לעולם. והיה בכח המרגלים לתקן כל זאת, ואלמלא הלכו לארץ ישראל ארץ הקדושה אשר עיני ה' אלוקיך בה היו מתקנים בחי' עינים, והיה נתקן חטא אדם הראשון ונשלם שם הוי"ה והצלם אלוקים בשלימות. אבל מכיון שקלקלו ולא זכינו, לכך אמרו חז"ל (במדב"ר טז, כ) שאמר הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חינום, בחטא המרגלים, אני קובע לכם בכיה לדורות, כי מכך נגרם לדורות עולם חורבן הבית, דכיון שלא היה להם הצלם אלוקים, על כן היה ביד הגויים להחריב עיר הקודש והמקדש, ועל דא קא בכינא בכל שנה ושנה עד אשר ירחם השי"ת עלינו ויתקיים היעוד 'בשובי את שבותיכם לעיניכם' אמר הוי"ה'.

- מכ' סיון מתחילים להתעורר לתשובה ועי"כ יכולים לצאת משליטת הס"מ -

ובהתקרב יום כ' סיון, שבו מתחילים להתנוצץ ימי התשובה, כנודע מפי ספרים וסופרים שיום כ' סיון הוא מאה ימים קודם יום הדין יום ראש השנה, וזה ההזדמנות הראשונה ופתח השער לדופקי בתשובה לשוב ולהתקרב עצמנו אל השי"ת ולהתעורר בתשובה שלימה. ובביאור הענין של מאה ימים קודם ראש השנה, אפ"ל עפ"י הנודע מהישמח משה (פר' עקב) בפסוק (דברים י, יב) מה ה' אלוקיך שואל מעמך, ובתו"ד דהס"מ וכוחות הטומאה אין להם שליטה במספר ק', יעו"ש. ולכן על ידי שמתחיל האדם להתעורר בתשובה ק' ימים קודם ראש השנה, שוב יוכל להשיב את הצלם אלוקים. והנה נודע דפגם המרגלים התחיל בראש חודש תמוז, וחזרו אל בני ישראל בליל ט' באב, ותמוז דהאי שתא היה מלא (ראה פסחים דף ע"ז ע"א), ועל כן מקדימים עשרה ימים קודם לכן, וכנודע דמספר עשרה מורה על עשר הספירות שכל השתלשלות העולמות היא בעשר ספירות, ומתחילים קודם לכן עשרת ימים לפני חודשי תמוז אב בהתעוררות קבלת עול תורה ותשובה וקבלת עול מלכות שמים שלימה.

ויורמז עוד ענין עשרה ימים שמקדימים קודם לכן, עפ"י הנודע המובא מובא בשם הרה"ק מהר"ש מאסטרפאלי זי"ע עה"פ (במדבר יג, כ)

וישרה עליו הצלם אלוקים.

ויפורש הכתוב (קהלת ב, יד) החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך, וכבר תמהו דהאי קרא לאו סיפא רישא ולא רישא סיפא, דהול"ל והכסיל כהו עיניו, או להתחיל החכם לאור ילך וכיוצ"ב. ולהנ"ל יבואר דהפתח לזכות לבחי' 'חכמת אדם תאיר פניו', הוא כאשר יהיו עיניו בראשו בשלימות כאותיות מוקפות גויל, משא"כ 'הכסיל בחושך הולך', שאין עיניו מוקפות גויל ואין לו הצלם אלוקים, ולכן הושחר תארו כל כך.

יעזור השי"ת שיהא אור חדש על ציון תאיר, שיתהפך מה שהושחר משחר תארו לאור חדש, ולכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר יערה עליהם השי"ת רוח טהרה ורוח תשובה משמי שמי מרום. השיבנו ה' אליך ונשובה (איכה ה, כא), השיבנו אבינו לתורתך שנוכל לקבל עול מלכות שמים, ויתהפכו כל הימים האלו לאורה ולששון, ויתן השי"ת לכל בני ישראל בני חיי ומזוני רויחי, ויהא לכל בני ישראל אור במושבותם ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד הרב ישראל לנדאו מפעיה"ק.

יום ראשון פר' קרח כ' סיון

אחר תפילת מנחה נכנס לקו"פ הרב יוסף וליס הי"ו יו"ר ארגון ערכים ושהה בקו"פ כשעה. אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל, מבעלי השמחות בשבוע הבעל"ט.

באמצע הגיע לביקור בקו"פ הרה"צ רבי יעקב יוסף הגר שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ שליט"א ממאנסי, וחתן כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א, ונכח שם גם הרב ישראל הגר בן כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ בארא פארק שליט"א, וזהו תוכן השיחה: הגרי"י הגר: שוחחתי עם כ"ק אבי שליט"א ואמרת שאתה בדרך לכאן, וביקש שאמסור פריסת שלום... אבי שליט"א מדבר הרבה מהשבת שהיה יחד עם מרן שליט"א בבית החולים (בשבת פר' בשלח תש"פ), והיה לו אז הנאה מרובה וקורת רוח...

מרן שליט"א: גם לי היה הנאה מרובה, וגם זכייה להיות בצל זקנכם זצ"ל, ואני מכיר טובה לאביכם

שליט"א שהכניס אותי...

הגרי"י הגר: עכשיו התקיימה כאן החתונה לבנו של הרב חיים מאיר ראטנבערג, שהחתונה שלו היתה כאן בקרית צאנז, כאשר זקני זצ"ל הגיע...

הרי"י הגר: ראו אצל זקני זצ"ל הענין של הכרת הטוב, שבכל פעם שנפגש עם מרן שליט"א היה מזכיר לטובה מה שעשה החתונה לנכדו כאן, ועל כל הקירבה וכו', וגם שנים הרבה לאחר החתונה...

הגרי"י הגר: בילדותי הייתי פעם גם על שבת ביוניאן סיטי. זקני זצ"ל נסע אז למדינה אחרת, ובאותה שבת עשה אחד מחסידי וויזשניץ שהתגורר ביוניאן סיטי ברית לבנו, וקרא לאבי שליט"א לשמש כמוהל, ואבי נסע לשבת ולקח אותי עמו, והרבה דברים נחקקו בזכרוני, כגון מה שהיה מוציא תיבות מפיו באמצע התפילה, שהיה אצלי חידוש גדול כי מעולם לא ראיתי כזאת, וזכורני שאמר 'איך בעט דיר הייליגער באשעפער ותן שכר טוב', וכדומה... וזה עשה עלי רושם גדול, וכן כל ההשתפכות הנפש, והקריאת התורה וכו'. הייתי אז ילד צעיר ושאלתי את אבי שליט"א איך הוא מדבר באמצע התפילה...

מרן שליט"א: מי שידע שהוא מדבר, אסור לו לדבר, אבל כשהדברים יוצאים מעצמם... זהו התירוף הפשוט...

הרי"י הגר: בויזניץ אומרים הנוסח באהבת עולם 'מהר מהר והבא עלינו ברכה ושלום'... ואחד שאל את החסיד רבי מרדכי חנה ז"ל אם בסידור כתוב ב' פעמים מהר... ואמר, אם הרבי אומר כן, צריך לומר כך...

הגרי"י הגר: בשנת תשמ"ג, כאשר נישא דודי כ"ק האדמו"ר מוויזניץ בית שמש שליט"א, היה שבע ברכות כאן בנתניה, וזקני כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ זצ"ל בא לבקר אצל מרן זי"ע, והתלווייתי אליו, וכמדומני שהיה כאן בחדר הזה.

מרן שליט"א: זכורני שישב אז כאן זמן נכבד.

הגרי"י הגר: היה שיחה יפה ונעימה, וכששאל את אחי ר' דוד דוב לשמו ואמר שנקרא 'דוד דוב', על שם זקני הגה"צ בעל בנין דוד זצ"ל, נהרו פניו של מרן זי"ע ואמר שממנו למד לומר פשעטליך...

מרן שליט"א: הבנין דוד אמר פעם איזה פלפול למרן אדמו"ר זי"ע בצעירותו, וביקש ממנו שיחזור על זה, ואמר מרן אדמו"ר שאם זה נקרא פשעטל הרי יכול לעשות לבד, ואמר פלפול משלו...

הרי"י הגר: זקני זצ"ל היה מספר תמיד שהיה פעם אצל מרן זי"ע בקלויזנבורג בחנוכה, וסיפר שכאשר הגיע היה הבית מדרש ריק, והשתומם לשמוע שהוא מדליק בשעה מאוחרת...

הגרי"י הגר: אני מחתן בעז"ה ביום כ' אב הבעל"ט, עם הרה"ג ר' ישכר דוב אייכנשטיין שליט"א, חתנו של הגה"צ רבי יעקב אליהו אונסדורפר שליט"א. באתי כעת לארץ ישראל עם הכלה להתפלל במקומות הקדושים.

מרן שליט"א אחלו מברכות קדשו לקראת השמחה, ופרש בשלום אביו כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ מאנסי שליט"א, ובשלום חותנו כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א, ונפרדו לשלום.

אחר קבלת הקהל הגיע מרן שליט"א לאולמי מרכז החסד להשתתף בשמחת השבע ברכות של החתן משה בן ציון נ"י בן העסקן לבית צאנז הרה"ח ר' הערשל רייכמן מפעיה"ק, מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל לחתן ולמחותנים, בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה, וחזר לביתו.

אחר תפילת ערבית נכנסו לקו"פ הרה"ג רבי אהרן הלוי פולק שליט"א ראש כולל סלאנים באלעד בן הגה"צ גאב"ד גרוסורדיין שליט"א וחתן כ"ק האדמו"ר משאץ ויזניץ שליט"א, ומחותנו הרה"ג ר' דוד הלוי רובינשטיין שליט"א רב ביהמ"ד מגדנות אליהו בירושלים עיה"ק, עם בנו - חתנו החתן ברוך הלוי נ"י לברכת מזל טוב לרגל שמחת החתונה, וזהו תוכן השיחה:

מרן שליט"א אמר לחתן: חתן דומה למלך, אבל מי שהוא בר דעת יכול להמשיך המלוכה גם לאחר השבע ברכות, כי הלא מאן מלכי רבנן, וכשמקיימים "שבת בית ה' כל ימי חיי" נשארים במדרגת המלוכה. **הגר"ד רובינשטיין**: זקנו של החתן, הגה"צ גאב"ד גרוסווארדיין שליט"א מסטעטן איילנד, הוא חתן דו"ז הגה"צ רבי יהושע כץ זצ"ל אב"ד סאמבאטאהלי, שהיה גיסו של זקני הגה"צ מקטמון זצ"ל.

מרן שליט"א: אני זוכר את הרב מסאמבאטאהלי זצ"ל כשהיה ביוניאן סיטי אצל מרן אדמו"ר זי"ע, ושימש אז שם כמוהל.

דורות של רבנים מכל הצדדים ב"ה.

הגר"א פולק: אבי שליט"א סיפר בשבת אויפריף על מרן זי"ע, שבשנים הראשונות אחרי המלחמה נסע פעם ברכבת, באירופא או באמריקא, וממולו ישב אדם ואכל בשר פיגולים. מרן זי"ע התבונן בו ואמר לו שהוא יהודי, אך הלה הכחיש זאת ואמר שאינו יהודי.

מרן זי"ע עמד על שלו והלה חזר וטען שאין זה נכון. אבל לאחר זמן הודה ואמר שהוא אכן יהודי, ושאל את מרן זי"ע היאך נודע לו הדבר. אמר לו מרן זי"ע, שהתבונן בו כיצד הוא אוכל, וראה שאינו מכניס המאכל לתוך פיו לנגוס בו, אלא תולש חתיכה ומכניסה לתוך פיו, וככה אוכלים יהודים, בצורה עדינה, וכיון שהוא אכל כן מסתמא ראה כן בבית הוריו ונתגדל כן מילדותו... והלה נתעורר מזה מאד והתקרב חזרה ליהדות.

ואבי שליט"א הוציא מזה לימוד גדול על מדרגת הצדיקים, שבכל אדם רואים רק את חלק הטוב שבו.

מרן שליט"א: כשיש 'גוטע אויגן' רואים רק טוב.

יש לשון בתוספתא (שבועות ג, ג) "הרואה עוברי עבירה מתחייב לראות, הרואה עושי מצוה זכה לראות". והיינו דמי שזוכה רואה תמיד רק עושי מצוה, ואילו מי שהוא בגדר חייב, הוא רואה רק עוברי עבירה...

הגר"ד רובינשטיין: מרן זי"ע היה אומר שהגאון רבי מאיר אריק זצ"ל הביא ראייה מדברי התוספתא הללו למאמר הבעש"ט הק' הידוע (ע"י בעש"ט עה"ת, פרשת בראשית, אות קא-קכד; בני יששכר, מאמרי תשרי, מאמר ד, אות ו), דכאשר רואה אדם חטא אצל חברו הרי זה הוכחה דגם בו יש שמץ מזה החטא, כי אם היה זכאי לגמרי לא היה בא לידי ראיית דבר אסור אצל הזולתא.

אב"ד קרית צאנז טבריה: מסופר על מרן הרה"ק משינאווא זי"ע, שפעם שמע שישנו יהודי זקן ושיש שעוד זכה לראות את הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע, והחליט לנסוע אליו ולשמוע ממנו מה שזוכר. נסע לשם, וכשהגיע נוכח שהוא יהודי פשוט מאד, והלה סיפר שהוא שימש כבעל עגלה והיה מסיע חסידים לליזענסק. פעם כשהיה שם בליזענסק נגנב ממנו העגלה והסוסים, והוא לא ידע מה לעשות, כי הלא זה היה כל פרנסתו, ויעצו לו החסידים להיכנס אל הרבי ר' אלימלך שברוח קדשו בוודאי יוכל לומר מי גנב את העגלה והיכן זה מונח וכו'. הוא שמע לעצתם ונכנס אל הרבי ר' אלימלך וסיפר לו את צרתו, והרבי ר' אלימלך אמר לו שילך ליער שבקצה העיר, וילך למקום פלוני וימצא שם את העגלה והסוסים. וכן

אדם, כי לא יזמין לו השם יתברך לראות רע או לשמוע שום רע, ולכן כשרואה האדם איזה איש שעושה רע, או שמספרים לפניו מאיזה איש שעשה רע, ידע בביור שיש בו שמץ מנהו מאותו הדבר עצמו, ואף אם הוא צדיק, מכל מקום יש בו קצת דקצת מאותו ענין, והזמין לו השם יתברך ראייה זהו או שמיעה זו, כדי שישם אל לבו לשוב ולתקן הפגם ההוא, ועל ידי זה ישוב גם האיש הזה העושה רע, כי הוא תלוי בו וכו'.

ובספה"ק בני יששכר (מאמרי תשרי מאמר ד, אות ו): מקובל בידינו מאת תלמידי הבעל שם טוב זללה"ה, אפילו הצדיק כשרואה איזה עבירה באיזה אדם, הנה זה ודאי אינו במקרה, ולמה הזמין השם יתברך אשר הוא יראה אותה עבירה, על כרחך הוא שיש בידו גם כן שמץ מה מדוגמת אותה העבירה, והראוהו מן השמים בכדי שיפשפש במעשיו, וספרו מתלמידי הבעל שם טוב שאירע שראה באחד שחילל שבת בפרהסיא, ועמד משתומם למה הראוהו כזאת, ופשפש במעשיו דעל כרחו יש בו עון כזה, פשפש ומצא ששמע מקרוב זילותא דתלמיד חכם [שנקרא שבת כאמרו בזוהר] ושתק.

* ראה בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת חיי): ולי נראה לפי מה שקבלתי מרבתי וחברי, איך יתנהג במדת רחמים עם כל אדם, וגם שרואה באיזה אדם שום דבר מכוער יתן לב שגם שם שורה שמו יתברך דלית אתר פנוי מיניה, ועל כרחך שהוא לטובתו, שיש בו גם כן שמץ מנהו, ויתן לב לשוב וכאשר זכרתי בקונטרס אחרון בשם מוהר"ן, כגון שבא לו שום ביטול על ידי שום אדם בתורה או בתפלה, יתן לב שהוא לטובתו, או שלא היה מתפלל ולומד כראוי, או שיכוון כוונה אחרת וכיוצא בו, שיקבל טובה, ואז ימצא שבאמת הוא טובתו...

ועוד שם בתולדות יעקב יוסף (פרשת פקודי): שמעתי בשם מורי זלה"ה ביאור משנה (אבות ד, א) איזה חכם הלומד מכל אדם על פי משל, המסתכל במראה יודע חסרונו כו' כך ברואה חסרון זולתו יודע שיש בו שמץ מנהו כו' ודפח"ח.

וכן בספה"ק ערבי נחל (פרשת לך): הבעל שם טוב אמר כי האיש אשר הוא נקי לגמרי, ולא פגם כלל מעולם אפילו כל שהוא, אי אפשר לו לראות רע בשום אדם, או שישמע מרע שיעשה שום

הגר"א פולק: הרי ההקדמה כתב זקני הגה"צ הרב מסאמבאטאהלי זצ"ל...

מין שליט"א: ומביא שם עובדא נפלאה מהרה"ק משינאווא זי"ע, שהיה פעם בלעמבערג, ואחד מנכדי צאנז שהתגורר שם בא לבקשו שיגיע לבקר אצלם ולטעום כיון שהרבנית היתה צאנזער אייניקל וכו', וכיון שהיה דודם הסכים לבוא. כשהרה"ק משינאווא עלה במדרגות הבנין המתינה היא לו בפתח הבית מבחוץ, והיא לבשה שייטל, ופרסה בשלומו, והרה"ק משינאווא הבחין שהולכת עם שייטל, והוא נרעש מזה והתבטא בחריפות, דעם טאטנ'ס אן אייניקל גייט מיט א שייטל?... והיא התרעמה על זה, וכיון שהיה לה 'לשון מדברת גדולות' אמרה לדודה הרה"ק משינאווא, לא ידעתי שדודי מסתכל על נשים...

השיב לה הרה"ק משינאווא, מצינו בפרשת בחקותי (כו, יא) ואם כל בהמה טמאה וגו' והעריך הכהן אותה, שהכהן צריך להעריך את הבהמה, ולכאורה זהו פלא, הרי הכהן יושב בבית המדרש לעבודת עבודת הקודש, ויש כאן יהודי שהקדיש בהמה טמאה, קוראים לכהן שיצא מן הקודש בכדי להעריך טמאה, איך יכול הכהן היושב בבית המקדש להיות מבין על בהמה טמאה. ורואים מזה, שבשעת הצורך נעשה הכהן 'מבין' על הכל...

והרה"ק משינאווא התנה עמהם שאם תקבל על עצמה שלא תלך יותר עם שייטל אזי יכנס לביתם, ובאם לא ילך משם. וכמוכן שהתביישה בכך והבטיחה שתשנה זאת, ואז נכנס הרה"ק משינאווא לביתם.¹ כל הספרים של רבני המשפחה, הם 'געלונגענע ספרים',

ואמר הרה"ק משינאווא, אף כאן מכיון שהרבנית הולכת בלבוש זה ברחוב לעין כל, ראיתי עצמי מחוייב לעורר ולהוכיח על כך ברבים למען ישמעו הכל וידעו שמעשיה שלא כדת. ואחר כך הודה לו הגאון המרא דאתרא, ואמר לו יישר כח. ראה העובדא באריכות בספר מקור חיים (אות רסב): פעם אחת בא רבינו משינאווא זי"ע לעיר א' במדינתנו מן הגדולות, ובא הרב מרא דאתרא אליו לכבוד, והרב אב"ד היה מפורסם לשר התורה ועטרת הגולה, והיה להם קרבת משפחה. מובן הדבר כי היו אז בבית אנשים נכבדים למאות, ותיכף פתח הרה"ק משינאווא להוכיחו בהתלהבות גדולה על שאינו מוחה בכתו הלובשת פאה נכרית ושאר מלבושים בלתי מקובלים אצל החסידים. ונענה הרב האב"ד, אם רצונכם לקיים מ"ע הוכח וכו' היה לכבודו להוכיח אותי במקום שאין אנשים כדין תוכחה, ובגוף הענין אין בידי למחות ולהעבירה מרצונה בזה. והשיב הרה"ק, דבר זה כתוב בתורה בשמעון ולוי אחי דינה, כששאל אותם יעקב מדוע וגו' והם השיבו הכזונה יעשה את אחותנו. והדבר קשה, א' מה שאלם יעקב למה עשו ככה הא הם כדין עשו כמ"ש ברמב"ן ומפורשים. ב' מה השיבו הכזונה וגו' הלא גם יעקב ידע מאי הגיע אליהם. ג'. לפי הפשט הו"ל להשיב לאשר כזונה נעשה וגו', ולמה השיבו בלשון תמיהה הכזונה וגו'. אך הכל ניחא, דיעקב אע"ה שאל אותם אם רציתם להרוג את שכם היה לכם לעשות מעשיהם בלתי לאט לאט מבלי פרהסיא שעשיתם להבאיש ריחנו ברבים. וע"ז השיבו בני יעקב שמעון ולוי אחים, הן אמת הדבר אשר אבינו דובר, אך אם היה שכם בן חמור עושה מעשהו במחשך ובליילה בלא יודע לאיש, אז היינו ג"כ מודדין לו כמדתו על חטא בסתר הריגה בסתר, רק כ"ז באם היה עושה כמו עם זונה שכ' אכלה ומחתה וגו' באין נודע דבר, אולם דינה יצאה לטייל באמצע היום בפני רבים ומשם כבשה ולקחה לו, והוכרחנו למדוד לו כמדתו ביום דייקא ובפרהסיא, וזה תשובת הכוזינה יעשה את אחותנו (בתמיהה), הא עשה שלא כזונה כנ"ל, רק בפרהסיא ע"כ כפעולתו הוכרחנו לשלם להם.

הוה, שהלך למקום ההוא ומצא שם את האבידה. השתומם הרה"ק משינאווא לשמוע סיפור מפי בעל העובדא על רוח הקודש גלויה כזו, אבל ראה שהבעל עגלה אינו מתרשם כלל, ושאלו למה אינו בא לידי התפעלות. והשיב הבעל עגלה, וכי מה יש להתפעל, מסתמא היה הוא הגנב ולכן ידע היכן העגלה... וכשגער בו הרה"ק משינאווא על דבריו, אמר, אולי לא הוא היה הגנב בעצמו, אבל בוודאי היה לו יד בגניבה, דאם לא כן מהיכן ידע היכן מונחת העגלה...

ורואים מעובדא זו שכל אחד רואה מה שרואה... אנו רואים את הצדיק הקדוש הרבי ר' אלימלך עם הרוח הקודש, והלה ראה גנב... מרן זי"ע אמר פעם, שיש שעולים לארץ ישראל ורואים חילולי שבת, ואילו הוא רואה ערליכע אידן... **מרן שליט"א:** מרן הדברי חיים אמר על הפסוק (תהלים קיט, לז) העבר עיני מראות שוא, שלא נאמר העבר שוא מנגד עיני, כי גם במקרה שהשוא ישנו נגד עיני, מכל מקום לא אראה זאת.

צדיקים זכו למדרגה זו, ובמיוחד ידוע בדור האחרון על הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל, שתמיד אמר מליצות שונות על ישראל, וכשראו מחלל שבת אמר שכנראה נתחלף לו יום אחר וסבור שאינו שבת וכדומה. והוא לא אמר זאת כמשחק בעלמא, והוא גם לא היה 'בטלן'... אלא שהיה במדרגה שבאמת ראה בכל יהודי רק את חלק הטוב שבו. ראיתי בהקדמה לספר דרשות 'לחם שלמה' לזקינכם הגאון הרב משאמלוי זצ"ל...

² ראה מה שסיפר פעם מרן שליט"א (בצילא דמהימנותא, וירא תשע"ט): כשביקר מרן אאדמו"ר זי"ע בפעם הראשונה בארץ ישראל, הגיע לארץ באמצע הלילה, ומיד בהגיעו נסע לחיפה לסנדקאות אצל הגה"צ הרב מחליסה זצ"ל והגיע לחיפה בשעה של לפנות בוקר, וראה אז יהודים הולכים למקוה עם תיק התפילין בידם, ונהנה מאד מכך שהדבר הראשון שראה בארץ ישראל הוא דבר טוב, ואמר שאם רוצים לראות בטוב ארץ ישראל מסייעים מן השמים... מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר שבהיותו פעם במדינה בדרום אמריקא לצורך הקמת קרית צאנז, פנה אליו אדם אחד ואמר שהוא היה בארץ ישראל וראה כל כך הרבה חילולי שבת על שפת הים בתל אביב. והשיב לו מרן אאדמו"ר, שזהו פלא בעיניו, שהוא היה רק כמה ימים שם וכבר ראה חילולי שבת ואילו אני הייתי שם הרבה יותר ועדיין לא ראיתי מעולם את החילולי שבת הנעשים בשפת הים של תל אביב...

¹ בענין זה סיפר מרן זי"ע (שפע חיים, רעד"ר ח"ד, פרשת ויקהל, מאמר ט, אות 1): שמעתי מהגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל, שפעם הגיע הרה"ק משינאווא זי"ע לעיירה אחת, והרבנית אשת המרא דאתרא דשם היתה חובשת פאה נכרית ולא הלכה כ"כ בצניעות כנדרש, והרה"ק משינאווא מחה על כך ברבים, והמרא דאתרא נפגע מזה. ביום שבת קודש כשעלה הרה"ק משינאווא לבקר את המרא דאתרא בביתו, שאל אותו על מה שדיבר בגנותו ברבים ולא פנה אליו להוכיחו בביתו. ענה לו הרה"ק משינאווא דמצינו כן בתורה, שאמרו השבטים ליעקב (בראשית לד, לא) הכזונה יעשה את אחותינו, ולכאורה מה תירצו בזה על שאלת אביהם 'עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ'. אלא טענתם היתה דבשלמא אם שכם היה עושה מעשהו בצנעא, היו גם הם הולכים בצנעא ליקח את אחותם ולילך, אבל כשהוא עשה מעשה נבלה ברבים לעשות אחותם כזונה, לכן עשו גם הם דבר גדול להרוג כל העיר שישמעו כל יושבי תבל.

רעיונות נפלאים ומובחרים, כתובים בסגנון בהיר...
הגר"ד רובינשטיין: כולם היו חסידי שינאווא... גם הרב משאמלוי... גם הגה"צ בעל אהבת חיים זצ"ל הדיין ממאקאווא, זקנו של החתן והכלה, היה מתחילה חסיד שינאווא, ואחר כך נסע לבעלזא.
 ואף היה לו בן שנקרא 'יחזקאל שרגא' על שם הרה"ק משינאווא זי"ע.

גם הגאון בעל ערוגת הבושם זצ"ל היה מתחילה נוסע לשינאווא לפני שהתחיל לנסוע לבעלזא.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר, שבעל הערוגות הבושם זצ"ל היה פעם בשינאווא בשבת פרשת מטות, ובעת סעודה שלישית אמר הרה"ק משינאווא בתוך דבריו, שלומר דברי תורה לפני בני ישראל יכול רק מי שזוכה לשמוע מן השמים. בזה ביאר מאמה"כ (במדבר ל, ב) 'וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר, דהיינו מי הוא זה אשר ניתן לו רשות' לאמר, זה האיש אשר ביכולתו להעיד זה הדבר אשר ציוה ה', היינו ששומע זאת מן השמים. וכששמע הערוגת הבושם את הדברים, גמר בדעתו שאין לו לחזור לעירו, לפי שטען ואמר הרי איני שומע תורה מן השמים וא"כ איני ראוי ללמד את עם בני ישראל, ומוטב שאפרוש ממשרת הרבנות, והחליט בנפשו שישלח אגרת לב"ב שנשאר הוא על מקומו שם ואינו חוזר לעירו, שהרי אין הוא במדרגה זו שישמע תורה מן השמים.

לאחר השבת שאל הרה"ק משינאווא את משמשו למה אין הרב מחוסט נכנס אליו להיפרד, וסיפר לו שהחליט להישאר שם בשינאווא ולא לחזור לעירו כי אינו שומע תורה מן השמים. כאשר שמע זאת הרה"ק משינאווא שלח לקרוא להערוגת הבושם ואמר לו: הרב מחוסט, לא לכם היתה כוונתי, כי מה אתם אומרים בעירכם, אתם לומדים גמרא ותוספות ופוסקים דבר ה' זו הלכה, הרי זה בוודאי תורה מן השמים, וכוונתי היתה לחדש דרכים בעבודת ה', שזאת יכול לעשות רק מי ששומע תורה מן השמים. וממעשה זה רואים את רב גדלו ואת מדת היראת שמים והתמימות של הערוגת הבושם, דכיון שידע בנפשו שאינו שומע תורה מן השמים רצה לעזוב את הרבנות... ומה גם שכאשר שמע תורה מהרה"ק משינאווא הבין מיד שהדברים מכוונים אליו, ולא כמו היום שכל אחד סובר שרבו מדבר לאחרים ולא אליו... נדפס קצת מזה בדברי יחזקאל'י.

הערוגת הבושם נשא מספד גדול על הרה"ק משינאווא זי"ע (ונדפס בערוגת הבושם, פרשת תצוה).

הגר"ד רובינשטיין: כשנסע זקני האהבת חיים בפעם הראשונה לשינאווא, חל אז היא"צ של אביו, והיה חוכך בדעתו מה לעשות, כי שמא לא יוכל לגשת שם לעמוד, ואולי היה צריך לבוא בפעם אחרת. אבל כשנכנס הרה"ק משינאווא לבית המדרש הטה עצמו אליו ואמר לו שייגש לפני העמוד...

ושיכוון באמירתו לכבוד השי"ת לבד ללמד לבני דעה בינה והשכל בעבודתו ית"ש ולא לכבוד עצמו ידרוש. וז"ש אם הרב דומה למלאך ה' צבאות, אם הרב דומה לשליח הבוית"ש שעושה שליחותו שנשתלח ואינו יודע לאיזה שליחות ישתלח כמו כן הוא לא הכין לו מקודם ד"ת ואינו חושב א"ע רק ידרוש לכבוד השי"ת לבד, אזי תורה יבקשו מפייה, ואם לאו שאינו במדרגה הזאת אל יבקשו מפייה. וזהו פ' הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות, שדיבר משה עם ראשי ומנהיגי בני ישראל, לבני ישראל לאמר, שיאמרו לבני ישראל תורה, זה הדבר אשר צוה ה' היינו זה הדבר בעצמו אשר צוה ה' מה שהשפיע להם ה' לפיהם שתהא השכינה מדברת מתוך גרונם. ע"כ.

וראה בערוגת הבושם (פרשת תצוה, בדברי הספד על הרה"ק משינאווא זי"ע): ונהירנא פ"א כשהייתי זוכה להיות ממסתופפים בצל קדשו, אמר בסעודת ליל שבת קודש שהיה אפשר לו לומר חידושי תורה דברים נפלאים, אבל מה אעשה שאיני בגדר הדבר שאפשר לי לומר. והעזתי פני ברבי לומר לו, רבי לא שבק מר חיי לכל בריה. והוא השיב לי אחר שבת קודש בענות קדשו, דאנשים הבאים בצלי אין צורך לומר להם מוסר על שמירת עבירות וכיו"ב, ואינם באים אלא ללמוד דרכי השם, וכיון שאני בעצמי איני בגדר הדברים שאני רוצה לומר, א"כ לא יתכן לומר להם.

וכע"ז מובא בשיח זקנים (ח"ג): הגה"צ מטענקא זצ"ל סיפר, שמעתי ממור"ר הרה"ק בעל עצי חיים מסיגעט זצ"ל, שפ"א היה בשינאווא, ובזמן רעוא דרעוין התחיל רבינו הקדוש לומר: "מ'מוז זאגען, מ'דארף זאגען, ס'איז רעוא דרעוין, ווער קען דען זאגען, ווער איז דען ראוי צו זאגן" [מוכרחים לומר, צריכים לומר, כי עת רעוא דרעוין עתה, אבל מי יכול לומר, מי ראוי לומר]. העצי חיים ישב ליד הערוגת הבושם ודחף אותו בקלות לרמז לו בזה, שאם רביה"ק אמר כך מה נענה אנן בתריה. היה חושך בבית המדרש ורבינו לא ראה כלום, אמנם יתכן התחיל לומר: "רבנים, איך מיין נישט ענק, איר זאלט יא זאגען [רבנים, אין כוונתי אליכם, אתם כן תאמרו], ממה אתם מדברים מחילול שבת ומהנחת תפילין, עטף זענטס דאך דערביי, אמנם לומר תורה בזמן רעוא דרעוין איז מען נישט דערביי."

וכן הוא ג"כ בכבוד הרב. באם היה ענין התוכחה על עבירה בסתר הייתי מוכיחו בהתבודדות באין רואה, אך כאן הלא בת כבודו מטיילת בשווקים, ואדרבה רק ברבים החטא הלזה, וילמדו שאר בנות ישראל הכשרות דרכיה עקלקלות בדרך ק"ו אם בת הרב הולכת כן, מכ"ש בנות בע"ב הפשוטים, ויאמרו התירו פרושים את הדבר, לזה החיוב עלי להוכיחו ברבים למען ידעו כי הוא שלא דין ועבירה גדולה, ויעילו דברינו בפרסום החטא שהרבה בני הכשרות יפרשו ובמקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב עכדה"ק. והרב הגאון אב"ד הודה לו כי בצדק ידבר לשם שמים.

¹ ראה בדברי יחזקאל (פרשת מטות): וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' וגו' (ל, ב). לכאורה תיבת לאמר מיותר כאן. דתיבת לאמר בכל מקום היא נתינת רשות למשרע"ה שמותר לגלות הדבור לישראל ולאמר להם. כמאז"ל (יומא ד, ב) מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בכל יאמר עד שיאמר לו לך אמור שנאמר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. ומפרש מהרש"א (שם). דמדאיצטריך לאמר. דהיינו שיאמר לאחרים שמעינן מינה דאם לא אומר לו כן שהוא בכל יאמר. אבל כאן אפי' בלא לאמר שפיר ידעינן דהיה מותר למשר"ר לגלות הדבור ולאמר להם לישראל, דנאמר כאן זה הדבר ונאמר להלן זה הדבר מאי להלן נאמר לכל ישראל אף כאן נאמרה לכל ישראל, כמבואר ברש"י.

וי"ל עפ"י שפירשתי מאז"ל (חגיגה טו, ב) ושפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפייהו כי מלאך ה' צבאות הוא. אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפייהו ואם לאו אל יבקשו מפייהו, והקושיא מפורסם כי מראה מלאך לידע לדמות הרב למלאך. ונ"ל כוונתן כך דפי' מלאך הוא שליח שהוא שליחו של הבוית"ש כדכתיב (במדבר כ"א) וישלח ישראל מלאכים. וכמוהו הרבה. ומבואר ברש"י ז"ל (פר' וישלח), דהמלאכים אין להם שם קבוע משתנית שמותם הכל לפי מצות עבודת השליחות שהם משתלחים, וכן האומר תורה לבני" כדרך הצדיקים תלמידי הבעש"ט ז"ל צריך ג"כ שיהיה אך שליח הבוית"ש היינו שלא יכין לעצמו ד"ת מקודם מה שיאמר רק מה שנשלח לו מן השמים.

הבושם, ונסע פעם עמו על שבת לשינאווא, ונעמד שם במקום שיוכל לראות את פני הרה"ק משינאווא בעת אמירת הודו של מנחה ערב שבת. וסיפר אחר כך, שכל כך נתעורר בראותו את צורת קדשו עד שכל ימיו חל בו רעדה כשנזכר מאותו מעמד¹...

ושתה מרן שליט"א לחיים ואיחלם מברכות קדשו לרגל השמחה.

בסיום הגיש הרב געציל ענגלענדער הי"ו (חתן הגר"א פולק) את ספרי אביו הרה"ג ר' בעריש זצ"ל (בן יבלחט"א הנגיד הרה"ח ר' אליהו שליט"א מלונדון) שנקטף בפתע פתאום לפני כעשור.

יום שני פר' קרח כ"א סיון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יוסף נתן נ"י בן הרה"ח ר' בנימין הרשקוביץ מלונדון (ב"ר משה מלונדון, וח"ר בערל רוזנברג מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' שמואל צבי ארנפלד מזכ"ל היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז (ח"ר אברהם שלמה ראטה מפעיה"ק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' קרח כ"ב סיון

לקראת ערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אליעזר נ"י בן הרה"ח ר' יצחק וירצברגר מירושלים, ע"ב הרה"ח ר' אברהם קליין מפעיה"ק (ח"ר אהרן ברנט מפעיה"ק).

הגר"א פולק: זקני הגה"צ הרב מסאמבאטאהלי זצ"ל סיפר, שהערוגת הבושם נסע לשינאווא עם הבחורים מישיבתו, והרה"ק משינאווא הקפיד אז שלא להתפלל אחרי השעה 10, ובאחד הימים מחמת סיבה נתאחר ויצא להתפלל בשעה 11. וכשנכנס לבית המדרש ניגש למורה שעות והזיז המחוג לשעה 10... ואמר הערוגת הבושם, שהוא מאמין שהרה"ק משינאווא הזיז את כל מערכת הכוכבים...

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע, שפעם בעת שסיימו את ההקפות אצל מרן הדברי חיים היתה השעה שש לפנות בוקר, ומרן הדברי חיים נכנס לעריכת השולחן ושאל את הגבאי ר' משה יהושע מה השעה כעת, וענה שהשעה שש. אמר לו מרן הדברי חיים דאינו כן, שהרי נכנסו להקפות בשעה שתיים, ונמשך ההקפות כשעתיים וא"כ כעת השעה ארבע. ואז נתלהב ונתעמק מרן הדברי חיים, ולאחר כמה דקות שאל שוב על השעה, וענה שהשעה ארבע. אמר לו מרן הדברי חיים, אינך יודע, הרי נכנסו להקפות בשעה שתיים עשרה, ונמשך כשעתיים, א"כ השעה שתיים. ושוב נתעמק כמה זמן ושוב שאלו מה השעה, וענה לו שעכשיו שתיים, א"ל מרן, לא כן, שהרי נכנסו בשעה עשר להקפות, ונמשך כשעתיים, א"כ השעה עתה רק שתיים עשרה, ואז לקח הכוס וקידש על היין...

הגר"א פולק: זקנו של אבי שליט"א, הגה"צ רבי אהרן אויש זצ"ל אב"ד לופעני, גם למד אצל הערוגת

¹ ובא הגבאי ואמר: רבינו הלא הזמן כבר מאוחר מאוד, חצי שעה לחצות היום. צעק רבינו: וכי אפשר לומר כך שאנו עוד לא התפללנו והשעה כל כך כבר מאוחרת, ואמר לגבאי, עמוד על השולחן ותדחה את המורה שעות חזרה עד שעה תשע, וכן עשה. כי הצדיק הוא למעלה מן הזמן ומושל עליו, ע"כ יש לו כוח להחזירו, כמש"כ שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון, ואכ"מ. וראה עוד להגה"צ רבי משה דוד אסטרייכר זצ"ל מטשימפא בספרו תפארת אדם (פרשת עקב): "וזה יש לפרש מאמרם (שבת לא, א) קבעת עתים לתורה, שיש להתבונן בזה ולהיות לו אמונה זו, שיש בכך התורה לצוות על העת והזמן והטבע, ובה יש להבין מה ששמעתי מהגה"ק אדמו"ר ר"י משינאווא זי"ע, פעם אחת בא להתפלל תפלת שחרית בבית המדרש, וראה שכבר היה קרוב לחצות, והחזיר המורה שעות, ואמר, כאן בבית המדרש שלי אני מצוה".

¹ ראה מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מזלאטשוב שליט"א (בצילא דמהימנותא, בא תשע"ה): פעם היה אצלנו הגאון רבי אהרן אויש זצ"ל, הרב מלופעני, שהיה יהודי נכבד ות"ח עוד לפני המלחמה, והוא סיפר שלמד בבחרותו בחוסט אצל הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל, וליום כיפור שלח אותו לשינאווא. הוא הגיע לשם בערב יום כיפור, והיה חלש מאד מטלטולי הדרך וחיפש מקום לישיב ולא מצא, ולאחר תפילת ערבית אמרו שהרבי יוצא להפסקה של בערך כשעה ואז יחזור לאמירת שיר היחוד. והחליט להיכנס אל תוך העמוד של הרה"ק משינאווא, שהיה עמוק והיה מקום לבחור להיכנס בתוכו, וחשב לנוח שם קצת ולצאת לפני שהרה"ק יגיע. אמנם בדיוק השנה אירע שהרה"ק משינאווא נכנס לאחר כחצי שעה, והוא לא הספיק לצאת ונשאר שם משך כל אמירת שיר היחוד, והיה מספר לנו היאך שבכל רגע הרגיש הוא נשרף מיקוד האש...

¹ ראה בספר 'תולדות ערוגת הבושם' (ח"ב, עמק קפא): כשהיה רבינו [בעל ערוגת הבושם זצ"ל] פעם אחת בשינעווע, והיה זה ביום הראשון בשבת, נתאחר הרב [משינאווא] לבא לבית המדרש לתפלה, ורבינו התפלל לפני כן, שכן היו בבית מדרשו מנינים זה אחר זה. כשעה י"ב נכנס הרב להתפלל, וכאשר הציץ בשעון התלוי על הכותל וראה שהשעה מאוחרת מדי וכבר קרוב לחצות, התחיל לצעוק, כיצד מניחים שעון בלתי מדויק בבית המדרש, והרי השעה אינה אלא תשע או עשר לפני הצהרים. הוא הורה ליתן לו השעון והחזיר את מחוגי השעון לשעה מוקדמת. הרב משינעווע פנה לרבינו שהיה עדיין בבית המדרש מעוטר בטלית ותפילין, ואמר לו, האם נכון שהשעה איננה כעת רק כך וכך, ורבינו השיב לו, אם הרבי אומר כן, מסתמא כן הוא. לאחר מכן נענה רבינו, כי האמין אז באמונה שלימה שכאשר רבו החזיר את השעון לשעה מוקדמת גילגל בזה גם את כל צבא מערכת השמים לשעה מוקדמת.

וכע"ז סיפר מרן זי"ע (בשיעור עמ"ס שבת, דף ס, ב): היה מעשה אצל הרה"ק משינאווא זי"ע, שנכנס פעם לתפילה בשעה מאוחרת, וניגש אל המורה-שעות התלוי על הקיר וכיוונו שיוורה על שעה מוקדמת יותר, ואז עמד להתפלל... ואני מאמין באמונה שלימה שהרה"ק משינאווא שינה את הזמן ממש, וכמקובל בידינו מצדיקים (עי' דברי תורה להגה"ק ממונקאטש, מהדורא א, אות יז) בשם הירושלמי [הגם שלא נודע לנו מקור מקומו של הירושלמי הלז] 'אימתי עת רצון בשעה שהצדיקים מתפללים', ולהאמור היינו שאז חל ונעשה הזמן ממש, והוא דבר אמת אפילו עפ"י נגלות ההלכה... וראה בספר כל הכתוב לחיים (עמ' קמו): הרה"ק משינאווא זצ"ל היה מדקדק להתפלל בזמנו. זמן הקבוע להתפלל היה בערך בשעה תשע. יוצא מן הכלל היה פעם אחד שהתאחר להתפלל,

בחצרות קדשינו

חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א
אורח קהילתינו הק' בארה"ב

בחודש אייר העעל"ט הגיע חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א לביקור לארה"ב לביקור אצל אמו תליט"א, כאשר בימים אלו ערך ביקורים רבי רושם בקרב קהילותנו הק' בארה"ב. בשב"ק פר' אמור העעל"ט (קדושים בארה"ב) שבת האורח שליט"א בקרב קהילתינו הק' במאנסי, כאשר את מקום תפילותיו קבע בבית מדרשנו. ביום השב"ק מסר האורח שליט"א שיעור בפרקי אבות בבית מדרשנו שהיה מלא וגדוש מקהל אנ"ש ועוד רבים מתושבי העיר, שבאו להנות מאמרי שפר ומדברי תורתו כאשר כל הקהל שותים בצמא את דבריו.

במהלך ביקורו בעיר, אף הגיע לביקור בבנין תלמוד תורה דרכי אבות בעיר, עם בואו לבנין הת"ת קידמוהו מאות ילדי הת"ת שהתאספו לכבודו באולם הת"ת בשירה ובזמרה.

המנהל הרב דוד מאשינסקי הי"ו קיבל את פני האורח הרם בברכה, כאשר הזכיר בדבריו את הקירבה היתירה שזכה האורח חדב"נ הגה"צ שליט"א אצל חותנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, והזכיה שיש להם לילדי החמד להקביל פניו ולשהות במחיצתו.

ילדי צאן קדשים שתנו בצמא את דבריו הנעימים של האורח הדגול שליט"א אשר הרחיב במעלתם של תינוקות של בית רבן אשר עדים לגאון ולתפארת, וצועדים ב"דרכי אבות" בדרכם הסלולה אשר התוו לנו מאורינו רבותינו הק' זי"ע ולהבחיל "ח כ"ק מרן שליט"א אשר הוא כמלאך העומד על קדקדו של כל אחד ואחד ואמר לו גדל. בסיום דבריו הנפלאים, עברו מאות ילדי הת"ת לקבל מיני מתיקה מפי האורח.

ביום ראשון פר' בהר (אמור בחו"ל) הגיע האורח שליט"א לבית מדרשנו בבארא פארק, שם השתתף בשעה הקבועה של קביעת עתים לתורה בבית מדרשנו, לאור הפעילות הרבתי בשנה האחרונה ע"י ועד שיעורי תורה ברבים 'לבנו בתורתו', בהשתדלות הר"ר חיים יעקב לנדאו הי"ו והאברכים הר"ר יצחק הרשקוביץ והר"ר שלום אליהו הרשקוביץ הי"ו.

לרגל בואו התקיימה התוועדות רבתי בראשותו, כשבמהלכה נשא האורח שליט"א מדברותיו, כאשר בדבריו הוא מפליא לטוב את בני קהילתינו הק' האגודים תחת הדגל של צאנו אשר בו מאוגדים תורה תפילה וגמילות חסדים.

מי לא נפקד כהיום הזה:

השליח שמעתיר עבורך כל יום, כל השנה

בציון הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

נמשכת ההרשמה למוקד 'הזכירו לפניו' - לתפילה ותחנונים מדי יום ביומו, על הציון הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א, ע"י השליח האישי והמיוחד של אלפים רבים מאנ"ש ומכל תפוצות ישראל שהצטרפו למוקד להזכרת שמם ובקשתם האישית מדי יום ביומו משך כל השנה.

במסגרת מוקד התפילה 'הזכירו לפניו', עולה שליח מיוחד מטעם הנהלת המוסדות"ק דבר יום ביומו על הציון הק', ומזכיר את שמות התומכים ובקשתם האישית והפרטית, במתינות ובפרטיות, מדי יום ביומו - לתורמים סך 391 ₪ (כמנין 'ישועה'), או במסלולים השונים של הזכרת 100 ימים מיומא דהילולא רבא עד לאחר ירח האיתנים בתרומת סך 250 ₪, או מדי ערב ראש חודש לתורמים סך 180 ₪ בעבור החזקת ישיבה על קברו של צדיק - היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

לאחר 5 שנים מתחילת פעילות מוקד התפילה מתארגנים בימים אלו לקראת התחלת המחזור השישי

לקראת יומא דהילולא רבא, כאשר במוקד מציינים כי גם בימים הטרופים שעברו על כולנו בשנים האחרונות כשהרחובות היו שוממים ויושבי הארץ כולם הסתגרו בתניהם תחת הסגר שהוטל ע"י השלטונות, גם בערבי שבתות ויומי דפגרא, בכל יום ויום עלה השליח האישי והקבוע והתחנן עם שמות ובקשות מאות התומכים בקביעות, כי על תפילה קבועה ושליחות קדושה לא מוותרים בשום מצב.

כן מזכירים במוקד 'הזכירו לפניו', כי בשבוע החולף שוגרו לבתי אלפי התומכים אשר הוזכרו על הציון הק' בשנה החולפת, מכתב אישי ובו השמות והבקשות כפי שהוזכרו בשנה החולפת, זאת כדי לאמת את השמות ולמנוע טעויות למען הסדר הטוב, או כדי להוסיף ולעדכן שמות נוספים וכדי להמשיך את התפילה מדי יום ביומו אף בשנה הבעל"ט.

מעתה ועד ליום ההילולא קדישא הבעל"ט, ניתן יהיה להצטרף ולהרים את נדבת לבכם, כדי לזכות בהזכרה יומיומית על הציון הק' של רבינו הק' זיע"א אשר ציווה לנו את בקשתו להיות לעזר למען המוסדות הקדושים ברצוננו לזכות לישועה ולברכה. להצטרפות פנו כעת אל מוקד

ישועות ביים 'קלאמקע':

אנ"ש בעולם כולו מושיטים יד להצלת רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנו נתניה לקראת ט' בתמוז

לקראת יומא דהילולא רבה הכ"ח של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, נערכים המוני אנ"ש לקיים את משאלותיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שציווה במכתב-קודש "לסייע להכולל של קרית צאנו אשר ב"ה תלמידי חכמים גדולי תורה מלאים חכמה ויראת שמים ושוקדים באורייתא תדירא".

מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל "מרכז התורה", פונה מעומק לב נרגש לכל אחד ואחד מאנ"ש: כידוע עוברת עלינו תקופה קשה מאוד. לראשונה אחרי שש שנים חלים עיכובים בתשלום המלגות לאברכים. כיצד אפשר לעמוד מנגד? מדובר באברכים שקדנים גדולי תורה והוראה, כאלו שרביה"ק זי"ע שפך דמעות בעדם. עולליהם שאלו לחם, ואנו חייבים התגייסות כללית של כל אנ"ש למענם ולמען התורה הקדושה שמתחננת בבקשה

ובשביל 400 האברכים של "מרכז התורה" – אני הקטן עומד ומצווה מפי הקודש, לעשות בעבורם הכל, למען יישמע קול התורה בעוז ובתעצומות. זו אחריות שמוטלת על כתפיי ביראה וברעד. מצד אחד נמצאים אנו בעיצומה של פריחה עצומה בהיסטוריה של 'מרכז התורה' מאז נוסד לפני 66 שנים ע"י בעל ההילולא כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. אברכים מובחרים, צדיקים, גאונים, עובדי ה', חוסים בצלו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ומתעלים בחצר קדשו, בגינת ביתן המלך, ברשת הכוללים "מרכז התורה". מצד שני, אנו עומדים בתקופה בלתי אפשרית, מאתגרת מאוד מבחינה

הזכירו לפניו בטל' 1800-800-313 ולתושבי ארה"ב בטל' 646-8130097. או בעמדות נדרים פלוס בכל בתי מדרשינו בכל אתר ואתר.

ט' תמוז - אנ"ש נרתמים ונותנים כולם יחדיו 'בית' אחד לטובת נשמת רבנו יקותיאל יהודה בן הרב צבי זי"ע
ב"שפע שמחות" שיחולק לכלל אנ"ש לקראת חודש תמוז הבעל"ט, תוצג תמונה כללית, השווה אלף מילים, כיצד בסיעתא דשמיא ובכוחות משותפים, בונים 120 בתים בכל שנה, על מנת להגשים את הצוואה הקדושה ולהגיע אל היעד של **דירה לכל אחד!**

על פי התרשים האומנותי, בית אחד מתוך ה-120 האלה, אמור להיבנות ביום אחד, ביומא דהילולא ט' תמוז, לטובת נשמת רבנו יקותיאל יהודה בן הרב צבי, שבחזונו הנובאי וברוח קדשו, ראה בעיני רוחו את מה שיקרה עמנו ב'אחרית הימים', ואת האופן בו יכול כל אברך בסיעתא דשמיא להגיע לדירה משלו, עם החזרים שאפשר בס"ד לעמוד בהם, ודווקא בתקופות בהן היוקר מאמיר וקורת גג הופכת להיות רק חלום מתוק של זוגות צעירים במגזרים אחרים ובמגזר הכללי.

ביומא דהילולא רבא, ב-ט' תמוז, כל אחד ואחד מאנ"ש יזכה לגשת ברטט אל הציון הקדוש של מרן זי"ע, ולפקוד בסמוך את הדוכן המרכזי של "שפע חיים ורחמים", ולתת לכל הפחות 'יחידה' אחת בדירה, סכום חד פעמי של 180 ₪, וכך לקיים את הצוואה הקדושה ולהביא זוג צעיר נוסף אל המנוחה ואל הנחלה.

180 ₪ בלבד, עבור דירה אחת, ביום אחד: יום ט' בתמוז.

וזריזין מקדימין, ניתן לצלצל כבר עכשיו אל מוקד הישועות, וישועה קרובה לבוא: 1-800-799-654.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

ברכות לראש משביר

ברכת מזל טובא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מרביץ תורה והוראה, מורה ודאין, מאי"ר עיני חכמים וישראל בהוראותיו ופסקיו, ה"ה

הגאון רבי מאיר אייזנברגר שליט"א

דומ"צ קהילתנו הק' במאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי בנו

הבח"ח המו"מ בתו"ש כמר פנחס אריה נ"י

עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח ר' אלימלך לוי הי"ו – אב"י במאנסי

וברכת מזל טוב לפכ"פ

הגאון רבי אברהם יצחק אייזנברגר שליט"א – מרבני אנ"ש במאנסי

הגאון רבי יצחק אייזיק לוי שליט"א – מרבני אנ"ש פעיה"ק

והרה"ח ר' יצחק צבי טויבער שליט"א – אב"י במאנסי

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון כב"א

כנינוס שנערך באולמי 'שיקאגו', בקרית צאנו נתניה, השתתפו כל החתנים הלומדים בישיבתנו הקדושה וצפויים בעזר בורא עולם בקנין להקים את ביתם בשנה הקרובה, והוגש בו ארוחת גורמה חלבית עשירה.

את דבר מפעל החסד הביא המנהל הרב אריה ליבוש רייך, תחת הכותרת "בית בונים ביחד". בדבריו תיאר את ערכי הצדקה והחסד של "שפע חיים ורחמים" הבנויים על אדני הצוואה הקדושה, אשר לפיהם כל חסיד צאנו באשר הוא שם, הוא חלק מערבות כללית ומחבורה קדושה שבניה מסייעים אחד לשני, כאשר כוח הרבים מוכפל עשרת מונים מכוח של יחידים בכל הבחינות.

משא מאלף רב תבונה תחת הכותרת "מהפנימייה להבית" נשא המחנך הדגול פה מפיק מרגליות הרב פנחס ברייער שליט"א. בדבריו תיאר את השוני שבין חיי הישיבה לחיי הנישואין, על עבודת המידות ועל עבודת ה', שצריך כל אברך לעבוד עם עצמו כדי שיהיה עבד ה' כראוי וכיאות.

בעקבות היוזמות של "דירה בהנחה" מטעם משרד בינוי והשיכון, זכו הבחורים לשמוע הרצאה מאלפת מהר"ר מנדל קליין הי"ו, מאחראי מחלקת בינוי ושיכון, שתיאר את הנתונים הארציים ואת כל הזכויות השמורות לחסרי דיור, כדי שיוכלו להתכונן ליוזמות הבאות.

הר"ר מרדכי ויזל הי"ו, מראשי אגף 'שמחה שלמה' במפעל החסד, המלווה את מפעלנו רבות בשנים וידידו רב לו בתכנון התכנית "בנה ביתך" ערך סימולטור מרתק עם המשתתפים.

הר"ר יעקב רייניץ הי"ו, המסקר את תחום הדיור בציבור החרדי רבות בשנים, הציג בפני המשתתפים מצגת מרתקת בשם "הבית של יענקל'ה" שהעשיר אותם בתובנות מחכימות על ההווה והעתיד, על הרצוי והמצוי. לאחר מכן נערך רב שיח ושו"ת עם חברי הנהלת מפעל החסד. את השאלות הגישו בו במקום וגם את התשובות קיבלו על אתר.

עשרות בעלי שמחות הצטרפו למיזם 'משמח' של

מפעל "אחים לשמחה", ונתנו משמחתם חלק לגבזה

בחודשים האחרונים יצאו במפעל "אחים לשמחה" במיזם מיוחד שמקורו במנהג עתיק יומין, שבעלי שמחות שרוצים לזכות לברכה מיוחדת ביום שמחתם בנישואי צאצאיהם או בשמחות אחרות, נותנים גם להוצאות של שמחות במשפחות של נצרכים שנמצאים במצב כלכלי קשה, והוא מונהג מקודש מדורי דורות שרבים וטובים נהגו בו.

מפעל "אחים לשמחה" מציע ליהודים יקרים ביום שמחתם, חתונה, יא"צ, ברית – או לחילופין בעת יא"צ – לתת מהונם לכל הפחות 720 ₪, שהוא סכום מינימום ל-10 מנות חתונה, סכום שמועבר למשפחות, מאנ"ש במצוקה כלכלית, שזוכים להגיע ליום שמחתם,

כלכלית. לצערנו, עסקים רבים פשטו את הרגל, רבים ירדו מנכסיהם, ביניהם רבים מתומכנו וידידנו.

אך מצד שלישי, מרן זי"ע הרי היה אומר שהתורה מעולם לא פשטה את הרגל. בואו, אנשי שלומנו היקרים, לקיים את דבר הקודש. בואו לעזרת ה' בגיבורים, וביומא דהילולא של האי צדיק וקדוש רכשו לך פרקליט מליץ יושר. הן רבינו הק' זי"ע, בעל ההילולא, מבקש באופן ישיר במכתב שנחשף לפני שנים אחדות: "לסייע להכולל של קרית צאנו - אשר ב"ה תלמידי חכמים גדולי תורה מלאים חכמה ויראת שמים ושוקדים באורייתא תדירא". ב"מרכז התורה" מבקשים להדגיש כי באוהל ההתרמה ניתן לקיים את צוואת הקודש ככתבה וכלשונה, סמוך ונראה לציון הקדוש – ביים 'קלאמקע' – ולהרוויח בכפל כפליים מלוא חופניים נחת וישועות לרוב עד בלי די.

מושיטים יד להצלת מרכז התורה: נותנים 250 ₪ עבור לימוד של שני אברכים ליום. ובחול"ל 75\$. מדליקים נר במתקן ההדלקה של 'מרכז התורה' הקרוב ביותר, ב'קלאמקע', לטובת נשמת בעל ההילולא (ולתושבי חול"ל – אנו בעז"ה נדליק בעבורם). בסכום הנ"ל מקבלים גם 4 כרטיסים להגרלה הגדולה שתתקיים אי"ה ב-כ"ח תמוז הבעל"ט על 20,000 ₪.

התורמים כמובן מתברכים למילוי משאלותיהם בדבר ישועה ורחמים, כמו שכתב בצוואתו: "ותמיד אמליץ עבורכם לטובה ולברכה, ובכל עת שתצטרכו לאיזה ישועה תנדרו איזה דבר לאותן הצדקות שפעלתי עבורן בעוה"ז...אשתדל שיהי' לו לטובה".

כידוע, 'אוהל' מרכז התורה, ניצב על מפתן הדלת, ביים 'קלאמקע'. בכניסה לקודש הקדשים! רגע לפני שתפרוק את מה שבלבך, דקה לפני שתפרוק את מה שבלבך, דקה לפני שהדמעות תתחלנה לזלוג, בא והגשם את משאלותיו של בעל ההילולא רבנו הגה"ק זי"ע, הוא בוודאי יגשים את משאלותיך, ויושר יליצו בעדנו חיות אש.

ובנוסף לכך, באוהל על הציון, מקיימים את הצוואה: "שבכל יום היא"צ יתקבצו אנשים ללמוד משניות ולומר פרקי תהלים לטובת נשמתו, וכל אחד ינדב איזה סך לזה הצדקה למוסדות הקדושים, ומה שיתקבץ ימסר להנהלה כדי שיוכלו להחזיק המוסדות הקדושים להגדיל תורה ולהאדירה".

המוקד המרכזי: 1-800-509-109. ניתן למסור את תרומתכם בפתח הציון הקדוש 'קלאמקע'. מחול"ל: 872-54-8422012.

כניוס הכנה לחתנים

בליל שישי, כ"ד בסיוון נערך כניוס "בית חדש", הכנה לחתנים, אשר כשמו כן הוא, הכנה והכוונה לקראת יציאתם למסע הנשגב של בניית בית נאמן בישראל על אדני התורה והחסידות, בשילוב כלים כלליים להעמדת הבית החדש על תילו.

קהלתנו הק' בליקווד

ערכה סעודת שבע ברכות לרגל שמחת נישואי בת הנדיב

הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו ראש הקהל דקהלתנו הק'

בליל שישי פר' שלח העעל"ט (בהעלותך בארה"ב),
נערכה מסיבת שבע ברכות ע"י קהלתנו הק' בליקווד
לכבוד ראש הקהל דקהלתנו הק' הנגיד הרה"ח ר'
אברהם רייך הי"ו, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תח"י.
את המעמד פתח בדברים הר"ר יקותיאל יהודה רייך
הי"ו בן הרה"ח ר' אברהם הי"ו, אשר האריך בדברי תורה
בענייני שמחת חתן וכלה.

אח"כ נשא דברים הגאון רבי אברהם יהושע רייך
שליטא, רב דקהלתנו הק' באנטווערפן, אשר הרחיב
בפרפראות נאות, ואח"כ דיבר בשבח המחותן הי"י
ופעליו המרובים לתורה ולתעודה, כאשר שמו הטוב
הולך לפניו.

בשם בני הקהילה נשא דברים הר"ר דוד עלבויגן
הי"ו, שהביע את הוקרת לבם והכרת הטובה שיש לכל
אחד ואחד מבני הקהילה קדם המחותן ר' אברהם
שפועל ועושה למענם ללא לאות. את דבריו סיים
בברכה קדם ר' אברהם זלמן שיזכה לרוות רוב נחת
דקדושה מלא חפנים מיוצאי חלציו לאורך ימים ושנים.
כן נשא דברים בעל השמחה הרה"ח ר' אברהם
שליט"א.

פי הכל הודו ושבחו קדם הני תרי צנתרי דדהבא
המסורים בלב ונפש לכל צרכי בית מדרשנו הר"ר יצחק
אהרן זילבר הי"ו והר"ר שמעון קליין הי"ו, אשר ארגנו
את המעמד בטוב טעם ודעת להנאת כלל באי בית
מדרשנו ובני קהלתנו הק', ישאו ברכה מאת ה'.

אך באפס כסף. מיזם 'משמח' נקרא כך ע"ש מאמרם
ז"ל: אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך.
בגיליון "ברודערס" של "אחים לשמחה" שפורסם בחג
השבועות האחרון, הובאו כמה וכמה ציטוטים מקדמונים
במעלת ובשבח מנהג זה. הבאנו מד"ק של כ"ק מרן
אדמו"ר זי"ע שאמר (בשיעור חורש"י לך תשל"ה) וזל"ק:
"הנה דעת הפתאים בזמננו, שמפזרים ממון רב על פאר
ויופי דירתם עלי אדמות, ועורכים סעודת חתונה תוך כדי
זבזבז ממון רב הנאכל בלילה אחת ואיננו, אשר בממון זה
היו יכולים להביא לחופה חתן וכלה בני עניים, כמו שהיה
נהוג לפנינו בישראל... שביום שעשו החתונה לבניהם,
הכניסו לחופה גם כן בן עניים ת"ח".

דבר נורא הובא שם משמם של הצדיקים הקדושים
המגיד מזלאטשוב זי"ע והרה"ק מאפטא זי"ע שלא כל
אחד זוכה להשתתף במצות הכנסת כלה, ובשעה שמזכים
יהודים במצות הכנסת כלה, הקב"ה רושם ברשימתו מי
ישתתף במצות הכנסת כלה, והכל בהשגחה!

ואכן בשבועות האחרונים גבר זרם הפונים שביקשו
לקבל ברכה מקודשת ומיוחדת זו ביום שמחתם, ונתנו
720 ₪ חד-פעמי – עבור 10 מנות נישואין למשפחות
במצוקה כלכלית ש"אחים לשמחה" מממן להם את כל
ליל החתונה בשעה טובה ומוצלחת.

לבקשת רבים מחו"ל שמבקשים להשתתף במיזם
זה, המחיר הוא \$210.

ניתן לפנות להר"ר ישראל גולדשטיין הי"ו בטל':
052-7129114 או לרכז מיזם משמח הר"ר משה קלוגר
הי"ו 055-6764291.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקירא, משנתו רב ונקי,
מורה ודאין, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, ה"ה

הגאון רבי ברוך שווארץ שליט"א

רב ביהמ"ד קהל חסידים ודומו"צ קהילתינו הק' במאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסיה הבן

החתן המו"מ בתוי"ש כמר יקותיאל יהודה נ"י

עב"ג בת הרה"ג ר' שמעון גאלדבערגער שליט"א

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,
מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הרה"ח ר' אהרן ישעיה שפיצר הי"ו
 מזכ"ל ועד הנאמנים העולמי של מרכז רפואי צאנז
 לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי הנכדה תחי
 בת בנו הרב אליהו יוסף שליט"א
 עם החתן המו"מ בתו"ש
 מורנו ישראל פולק נ"י
 בן הרה"ח ר' יוסף הי"ו - פעיה"ק
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה
 החתונה תתקיים א"ה ביום ד'
 בהיכלי רוזנברג פעיה"ק

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הרה"ח ר' חיים גרשון לידר הי"ו
 יו"ר ועד הנאמנים דמרכז רפואי מעיני הישועה
 לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי הנכד
 החתן המו"מ בתו"ש
 החבר פנחם מענדל נ"י
 בן בנו הרה"ח ר' שמואל יעקב הי"ו - י-ם
 ע"ב הרה"ח ר' פנחם פיליפ הי"ו
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה
 החתונה תתקיים א"ה ביום ד'
 באולמי אחוזת וגשל בב"ב

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הר"ר יהושע פרקש הי"ו
 אב"י בבארא פארק
 לרגל השמחה השרויה במעונו
 שמחת הולדת הבן נ"י
 במזל טוב ובשעטומ"צ
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' בן ציון הי"ו
 ולזקינו הרה"ח ר' יהונתן בנימין הי"ו
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הר"ר יוסף שטיינמעץ הי"ו
 אב"י בפאנסי
 לרגל השמחה השרויה במעונו
 שמחת הולדת הבן
 כמר אליהו יעקב נ"י
 והכנסתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' פשה הי"ו
 ולחותנו הרה"ח ר' פאיר גענגער הי"ו
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הר"ר דוד צבי ארנברג הי"ו
 אב"י בקרית הבעש"ט - פ"ת
 לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת הולדת הבת תחי
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הרב פנחם מענדל הי"ו
 לחותנו הרה"ג ר' יחזקאל רייך שליט"א
 ולזקניו, הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א
 כ"ק האדמו"ר פוואסלוי שליט"א
 והרה"ג ר' פשה אהרן בן ציון לנדאו שליט"א
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

בעזהש"ת

לעתיד
צאצאין

054.8517388

אם אתה מְשַׂמַּח את שלי אני מְשַׂמַּח את שלך

משמחה

14 משפחות
במצוקה
כלכלית קשה

מחתנים את צאצאיהם
בחודשים הקרובים

חייבים
לעזור להם!

אתה מוציא כל כך הרבה כסף על השמחה שנערכת
במעונך; באמת רוצה בשמחת צאצאין?
הוסף עוד 10 מנות בשמחת נישואין
שמתקיימת באותה תקופה

בסך 720 ₪

ותזכה להבטחה של חז"ל:

”אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך”
(ע"ע ברמ"א סי' סב סעי' ב')

אחים
לשמחה
תמיכה וסיוע בעת נישואי הילדים

אגף משמח 055-6764291

משתמרת אידן מזל טוב

בצורת 18 יומבר

ברכת מזל טוב לבית משוגרת לבחני משתמרת החשובים, שהשמחה במעונם

סיון תשפ"ב

• שמחות נישואין •

הרה"ח ר' **חיים שמואל אסטרייכר** הי"ד
אלעד
ולאביו הרב **אליעזר אסטרייכר** שליט"א
בני ברק
לנישואי הבן-הנכד נ"י

הרה"ח ר' **שמואל צבי ארנפלד** הי"ד
קריית צאנז נחמה
לנישואי הבת תח"י

הרה"ח ר' **יעקב לייב גנול** הי"ד
חיפה
לנישואי הבן נ"י

הרה"ח ר' **יצחק גנול** הי"ד
ירושלים
לנישואי הבן נ"י

הרה"ח ר' **מרדכי דויד** הי"ד
בני ברק
לנישואי הנכד נ"י

הרה"ח ר' **בנימין צבי דיקשטיין** הי"ד
קריית צאנז נחמה
לנישואי הבן נ"י

הרה"ח ר' **אהרן הלוי** הי"ד
בני ברק
לנישואי הבן נ"י

ע"פ הרה"ח ר' **בנימין זאב וולנר** הי"ד
חיפה

הרה"ח ר' **ישראל צבי ווינברגר** הי"ד
קריית צאנז נחמה
לנישואי הבן נ"י

ע"פ הרה"ח ר' **אשר לעמיל וולנר** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **יצחק ווירצברגר** הי"ד
ירושלים
לנישואי הבן נ"י

הרה"ח ר' **מרדכי ורטהימר** הי"ד
בני ברק
לנישואי הבן נ"י

הרה"ח ר' **אהרן משי זאב** הי"ד
חיפה
לנישואי הבת תח"י

הרה"ח ר' **צבי שנק** הי"ד
אלעד
לנישואי הבת תח"י

הרה"ח ר' **אליעזר דיקשטיין** הי"ד
קריית צאנז נחמה
לאירוסיו הבן נ"י

• שמחות בר מצוה •

ע"פ הרה"ח ר' **חיים יחזקאל רייך** הי"ד
אלעד

הרה"ח ר' **מיכאל אלי מושקוביץ** הי"ד
הר"ח הרעישו
לאירוסיו הבן נ"י

הרה"ח ר' **אלימלך משה זילבר** הי"ד
בני ברק

הרה"ח ר' **יחזקאל רייך** הי"ד
אלעד

הרה"ח ר' **מנחם מענדל רייניץ** הי"ד
ביתר

הרה"ח ר' **משה אהרן שפירא** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **יקותיאל יהודה דיקשטיין** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **אליעזר דיקשטיין** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **יקותיאל יהודה הלברשטאם** שליט"א
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **נחום וינברג** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **אלחנן ווינברג** הי"ד
ירושלים

ולאביו הרה"ח ר' **ברוך פרקש** הי"ד
קריית צאנז נחמה

ולחנתו הרה"ח ר' **ישעיה טאובר** הי"ד
ירושלים

הרה"ח ר' **מנחם לוי** הי"ד
ירושלים

הרה"ח ר' **חיים ישראל לוק** הי"ד
ירושלים

הרה"ח ר' **ארון זאב טהלר** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **דוד לנדאו** הי"ד
בני ברק

הרה"ח ר' **אברהם טורנהיים** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **אירון זאב טהלר** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **דוד לנדאו** הי"ד
בני ברק

הרה"ח ר' **אברהם טורנהיים** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **אירון זאב טהלר** הי"ד
קריית צאנז נחמה

הרה"ח ר' **דוד לנדאו** הי"ד
בני ברק

בזכות התורה הקדושה, אותה אתם לומדים ביגיעה ובידיעה, תזכו לששון ושמחה אשר ישיגו את גבולכם, בצהלת הלב עד עולם

בכל עת שתצטרכו לאיזה ישועה

תמיד

אמליץ עבורכם לטובה ולברכה

1800-800-313

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
חדי ערב ר"ח
בתרומת
₪180

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
100 ימים
מט' תמוז ועד לאחר ירח האיתנים
בתרומת
₪250

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
חדי יום ויום
בתרומת
₪391
(כמנין ישועה)

תמיד! כל יום - כל השנה - כל שם ובקשה בפרטיות!
להיפקד ולהיזכר בדבר ישועה ורחמים אצל צדיק נושעות

חנוקים ודנוקים נר
חושע נא!

הורים

תו

לא נפקד
כהיום הזה...
1800-800-313

הזכרת שמכם
ונקשתכם האישית
מדי ערב ר"ח
בתרומת
₪180

הזכרת שמכם
ונקשתכם האישית
100 ימים
מט' תמוז ועד לאחר ירח האיתנים
בתרומת
₪250

הזכרת שמכם
ונקשתכם האישית
מדי יום ויום
בתרומת
₪391
(כתמין ישועה)

כל אחד והיום שלו. כל אחד והקושי,
הבקשה, הציפיה לישועה הפרטית - - -
ומי לא רוצה להיות חבוק ודבוק
אצל תל תלפיות שאליו הכל פונים!?
העבירו כעת את שמכם לפקודת ישועה ורחמים
כל יום - כל השנה

חבוקים ודבוקים נך
חושע נא!

